

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
 Inzeratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
 Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
 Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
 Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
 Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
 Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja Jutro
 vsak ponedeljek zjutraj — Na roča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.—, po raznašalcih dostavljena Din 5.— mesečno.

Redništvo:
 Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
 Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
 Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
 Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Smrtna nesreča belgijskega kralja Alberta

V soboto zvečer je popularni vladar sam šel na sprehod na nizko gričevje — Na še nepojasnjen način je padel s skale in se ubil — Vsa Belgija žaluje za kraljem junakom — Novi kralj je Leopold III.

Bruselj, 18. febr. AA. Belgijski kralj Albert I. se je smrtno ponesrečil, in sicer na pečinah Marc les Dames v bližini Namurja. Kralj Albert je bil navdušen planinec in se je včeraj odpeljal z avtomobilom na izprehod. Spremljal ga je samo osebni sluga. Avtomobil je vodil kralj sam. Ko je kralj prispel v bližino omenjenih gričev, je ustavil vozilo in pustil pri nem slugo, sam pa se je povzpел na gričevje. Ker ga dolgo ni bilo nazaj, se je sluga odpeljal z avtomobilom v bližnjo vas, odkoder je takoj telefonično sporočil v Bruselj, da se kralj ni vrnil. Iz Bruslja so takoj prihiteli številni organi, ki so začeli takoj iskati pogrešanega kralja. Našli so ga šele ob 2. zjutraj mrtvega pod neko steno. Vse kaže, da je pokojni kralj padel čez skalo in se pri tem ubil.

Bruselj, 18. febr. AA. O tragični smrti kralja Alberta I. se doznava naslednje podrobnosti.

Ministrski svet se je sestel davi ob 6. v gradu Laeken. Ministrski predsednik grof De Brouqueville je obvestil člane vlade, da prvotna verzija o avtomobilski nesreči pokojnega kralja ni točna in da se je tragični dogodek odigral tako-le:

Nj. Vel. kralj Albert je snoči odšel z avtomobilom na izlet. Peljal se je v Marc les Dames. To gričevje leži v okolici Namurja. Ker je sam vodil avtomobil, ga je spremljal samo njegov osebni sluga. V bližini navedenega gričevja je kralj ustavil avto in dejal slugi, da gre na kraljski pešizlet, sluga pa naj varuje avtomobil. Rekel mu je: »Ostanite tukaj, vrnil se bom kmalu.«

Ker pa kralja dolgo ni bilo s sprehoda nazaj, se je sluga z avtomobilom odpeljal do bližnje vasi in od tam telefoniral v Bruselj, kaj se je pripetilo. Iz Bruslja so bili takoj izdani potrebni ukrepi. Na lice mesta se je pripeljalo potrebno število organov, ki so s prebivalci bližnjih vasi začeli pregledovati gričevje in iskati pogrešanega vladarja. Končno sa jim je ob 2. po polnoči posrečilo najti vladarja pod neko steno. Bil je že mrtev.

Predsednik vlade je takoj, ko je prejel tragično poročilo, obvestil člane kraljevske rodbine.

Svoje poročilo je predsednik vlade izpopolnil s temi podrobnostmi: »Pravkar sem videl mrtvega kralja. Najprej so ga položili na vojaško posteljo. Obraz ima miren. Rekel bi, da spi. Samo na tilniku ima majhno rano.«

Sklepi vlade bodo objavljeni jutri zjutraj, ko se vrne v Bruselj dosedanji prestolonaslednik, sedanji kralj Leopold.

Kraljevo truplo je našel njegov osebni ordonančni oficir baron Jacques de Dixmude. Mesto, kjer ga je našel, je bilo okrvavljeno. Vse kaže, da je nesrečni kralj padel z neke 12 m visoke stene na rob druge stene. Tu so ležala njegova očala.

Pokojni kralj Albert je bil znan alpinist. Izvršil je že številne zelo nevarne ture. Najraje je hodil v gorovje Centralnih alp in na Apenine. V zadnjem času je obiskal tudi Ardenne.

Vest o tragični smrti priljubljenega kralja je napravila na vse belgijsko ljudstvo najgloblji vtis. Župani vseh večjih mest so pozvali gledališča, kinematografe in druga zabavišča, naj zapro v znak žalosti svoje dvorane. Vse sportne zveze so odpovedale sportne prireditve. Pred uredništvij listov se zbirajo velikanske množice, ki čakajo na podrobnosti o tragični smrti. Z vseh javnih poslopjij vise žalne zastave na pol droga. Popoldne ob 10. so zvonili z zvonovi po vsej Belgiji in tako narodu sporočili žalostno vest o izgubi priljubljenega vladarja.

Maršal belgijskega dvora grof Pathoula je davi izdal naslednji komunikate:

»Posmrtno ostanke Nj. Vel. belgijskega kralja so davi ob 3.30 prenesli v dvorac Laeken. Kmalu nato so prispeli člani vlade, da se poklonijo pokojnemu vladarju.

Nj. Vis. prestolonaslednik Leopold, ki se nahaja v Švici, je bil takoj obveščen o tragičnem dogodku. Pričakuje, da se vrne iz Švice nočoj. Za nočoj se pričakuje tudi prihod drugega vladarjevega sina Nj. Vis. princa Karla, ki se nahaja v Ostendu.«

Zalovanje v Franciji

Pariz, 18. februarja. AA. Čim je prispelo v Pariz poročilo o tragični smrti belgijskega kralja, je predsednik francoske republike Lebrun poslal v belgijsko poslanstvo glavnega tajnika predsedništva republike Andreja Macreja in generala Bracconetta, ki sta izrekla belgijskemu poslaniku sožalje v imenu francoskega državnega poglavarja.

Kralj Albert I. †

Zunanji minister Barthou se je odpeljal v belgijsko poslanstvo, da osebno izrazi belgijskemu poslaniku sožalje v imenu francoske vlade.

Tragična smrt kralja Alberta je napravila v vsej francoski javnosti najgloblji vtis. Pokojni kralj bratske Belgije je bil tudi v Franciji zelo popularen. Znan je bil izza svetovne vojne, kjer se je proslavil kot »kralj vojake«. Na vseh javnih poslopjijih so izobešene žalne zastave.

Jutri odpotuje v Bruselj predsednik francoske vlade Doumergue z ministrom Herriotom in Tardieuem, da se pokloni

ostankom pokojnega velikega kralja. Pogreba se bodo v imenu Francije udeležili predsednik republike Lebrun, zunanji minister Barthou in minister vojske maršal Petain.

Sožalje našega kralja

Beograd, 18. febr. p. Čim so v Beogradu zvedeli za tragično smrt belgijskega kralja Alberta I., je Nj. Vel. kralj Aleksander odredil ministru dvora Milanu Antiću, naj poseti belgijskega poslanika na našem dvoru grofa De Vichyja ter mu izrazi sožalje v njegovem in v imenu Nj. Vel. kraljice. Prav tako je predsednik vlade Nikola Uzunović dopoldne po šefu svojega kabineta sporočil belgijskemu poslaniku sožalje naše vlade. Zunanji minister Bogoljub Jevtić se je odpeljal v belgijsko poslanstvo ter osebno izrazil svoje sožalje zaradi nesreče, ki je zadela prijateljski belgijski narod.

Sočutje v Beogradu

Beograd, 18. febr. p. Vest o tragični smrti belgijskega kralja je izzvala v beograjski javnosti splošno sočutje. Saj je belgijski narod v času svetovne vojne doživel enako tragedijo kakor jo je doživel naš narod, in kralj Albert je v vsem delu usodo svojega naroda, kakor sta jo pri nas delila kralj Peter in kralj Aleksander.

Belgijsko poslanstvo v Beogradu dopoldne še ni imelo obširnejših poročil o smrti kralja Alberta. Dobilo je le sporočilo belgijske brzojavne agencije, vendar pa brez podrobnosti.

Poslanik grof De Vichy je danes sprejel novinarje ter jim v razgovoru opisal odlične lastnosti pokojnega kralja. Poudarjal je, da je bil kralj Albert navdušen sportnik in da je zelo rad sam šofiral avtomobil. V času svetovne vojne je večkrat v letahu preletel nemške postojanke na fronti ter bil ob taki priliki tudi ranjen.

Kralj Albert

Kralj Albert I. je bil rojen 8. aprila leta 1875 v Bruslju kot sin princa Filipa Flandrskega. Njegov oče princ Filip je bil sin kralja Leopolda I. in brat kralja Leopolda II. Ker je edini sin Leopolda II., princ Leopold, umri v zgodnjih letih, je prestolonasledstvo prešlo najprej na princa Filipa. Ta pa je umrl že l. 1905., nakar je prešlo prestolonasledstvo na princa Alberta, ki je bil takrat star 30 let.

Ze ko je 17. decembra l. 1909. postal naslednik kralja Leopolda II. na belgijskem prestolu, je mladi kralj Albert užival veliko priljubljenost med narodom, ki je pozneje zaradi njegovega priprostega življenja še narasla. V notranji politiki svoje države, ki so jo označevali v letih do svetovne vojne hudi boji med liberalci in klerikalci, je le malo stopal v ospredje, ker je po demokratsko-parlamentarnih načelih prepuščal politične odločitve vladni in narodnemu predstavništvu, odnosno političnim strankam.

L. 1914. kralj Albert ni hotel sprejeti ultimata tedanje nemške vlade, ki je zahtevala za nemško vojsko prost prehod čez Belgijo. Ko so Nemci kljub temu udrili v Belgijo, je kralj Albert stopil na čelo svoje vojske, vendar pa se je moral kmalu umakniti z njo v Anverzo. Dne 7. oktobra l. 1914 se je moral tudi od tam umakniti, nekaj dni pred padcem trdnjave. Podal se je v Ostende in od tam dalje v Le Havre, kjer je vodil vladarske posle do konca vojne. V vojni je zaslovel kot junak, ki je bil neprestano med svojimi vojaki, tudi v najbolj nevarnih postojankah. Večkrat se je udeležil tudi izvidniških poletov nad sovražnimi pozicijami in je bil pri enem teh poletov tudi ranjen. Njegova priljubljenost je še bolj narasla in ko se je po osvoboditvi Belgije vračal v svojo domovino, ga je narod povsod sprejel naravnost triumfalno.

Kralj Albert si je pridobil velike zasluge tudi na znanstvenem in kulturnem polju. Zato je postal častni doktor najrazličnejših vseučilišč sveta. S tem so ga odlikovale med drugimi univerze v Oxfordu, Cambridgeu, univerze Columbia, Harvard in Georges Washington v Zedinjenih državah. Bil je tudi častni član raznih geografskih društev in akademij.

Kralj Albert I. se je poročil 2. oktobra l. 1900 z bavarsko vojvodinjo Elizabeto, s katero je imel tri otroke: prestolonaslednika Leopolda, rojenega 3. novembra leta 1901, princa Karla, rojenega 10. oktobra l. 1903, in princeso Marijo Jose, rojeno 4. avgusta 1906. Princesa se je 8. januarja 1930 poročila z italijanskim prestolonaslednikom Umbertoom.

Gotovo je, da je belgijski narod zadela s smrtjo kralja Alberta velika izguba. Vest o njegovi smrti bo bolesto odjeknila tudi po vsej ostali Evropi, zlasti pa v prijateljskih državah izza svetovne vojne, kjer so ga povsod cenili kot zvestega zavzemnika in modrega vladarja.

Novi kralj Leopold

S smrtjo kralja Alberta je postal kralj Belgije dosedanji prestolonaslednik princ Leopold, ki bo tretji tega imena med belgijskimi kralji. Kralj Leopold je bil rojen v Bruslju dne 3. novembra 1901 kot prvorojenec ravnokar umrlega vladarja. Kakor njegov oče je bil tudi on vzgojen zelo priprosto. Tudi on je na glaslo velikega ljubitelja sporta in planinstva. Zelo rad je potoval po svetu. Obiskal je vse belgijske kolonije, Indokino, angleške in holandske kolonije v jugovzhodni Aziji, v belgijskem Kongu pa je živel celo delj časa. Med belgijskim prebivalstvom je zelo popularen in uživa veliko zaupanje. Poročil se je pred sedmimi leti s hčerko Švedskega kralja princezo Astrido. Nova belgijska kraljevska dvojica ima tri otroke, med njimi sina Karla Teodorja, ki je sedaj postal prestolonaslednik.

Kralj Leopold III. in kraljica Astrid

posebi po najostrejših sredstvih. Po njegovem mnenju je bilo razen eksekutivnih organov v boju še 70.000 mož Heimatechutzta, brez katerih bi se bilo po Feyevem mnenju socialnim demokratom posrečilo slaviti kratko zmago, nato pa bi se bila vsa akcija izpremenila v boljševisično zmedo.

Wallisch prijel

Dunaj, 18. febr. č. Vodja socialističnih upornikov v Brucku na Muri, bivši socialnodemokratski poslanec Koloman Wallisch je bil danes aretiran nedaleč od Rottenmana na Zg. Štajerskem. Bil je na begu s svojo ženo v avtomobilu, pripetil pa se mu je defekt. Zato je odšel v bližnjo vas, da bi dobil voz, kmet, na katerega se je obrnil, pa je ga ovidil orožnikom, ki so ga nato aretirali. Kakor znano, je bila za izsleditev Wallischa razpisana nagrada 5000 šilingov. Wallisch se bo moral zagovarjati pred prekim sodiščem in bo bržkone obojen na smrt.

Po revoluciji v Avstriji

Očitki socialističnih voditeljev proti Dollfusovi vladi in heimwehrovskemu terorju

Praga, 18. febr. d. Voditelji avstrijske socialne demokracije, ki se nahajajo v Bratislavi, navajajo v slovaškem listu »Robotničke novine« razloge, zaradi katerih je došlo do oboževane vstaje avstrijskih delavcev. Med drugim poudarjajo, da so avstrijski socialisti takoj po prihodu Dollfusove in Feyeve vlade na oblast skušali rešiti politično krizo na miren, ustaven način. To miroljubno stališče socialističnih demokratov je ohrabilo Dollfusovo vlado, da je izvedla sovražne ukrepe proti socialnodemokratičnim delavcem. Ogorčenje delavcev je doseglo vrhunec ob naredbi ministra Schmitza, po kateri so bili delavci, organizirani v socialno demokratskih sindikatih, izključeni od zaposlitve pri državnih javnih delih in v zasebni industriji, ki izvršuje državne dobave. Po tej naredbi so se pri teh delih mogli zaposliti samo delavci, ki sta jih pripravila krščansko-socialni in heimwehrovski urad za posredovanje dela. Zaradi takih stalnih izzivanj so bili delavci ogorčeni tudi nad politiko čakanja, ki jo je izvajalo vodstvo socialnodemokratske stranke. Vodstvo je smatralo, da bi bilo treba samo v skrajnem primeru proglasiti splošno stavko, in sicer šele tedaj, če bi vlada odstranila ustavno občinsko upravo na Dunaju, če bi razpustila socialno demokratsko stranko ali pa izenačila po nemškem zgledu delavske sindikate.

Vodstvu je bilo z vsakim dnem težje prepričevati ogorčeno delavstvo o potrebi te politike mirne potrpežljivosti. V zadnjem času so se pojavili jasni znaki, da bo vlada izvršila odločen napad na demokracijo in delavstvo. Heimwehrovci so zahtevali, naj se takoj odstranijo ustavne dežele vlade ter zamenjajo z deželnimi odbori, iz katerih bi bil socialni demokrat izključen in ki bi jih vodili heimwehrovci. Prav tako so heimwehrovci zahtevali razpust socialnodemokratske stranke in vseh občinskih odborov, v katerih so imeli socialni demokrat večino. Čutilo se je, da stoji Avstrija neposredno pred fašističnim prevratom. Istočasno je major Fey odredil aretacijo mnogih delavskih zaupnikov in funkcionarjev ter pričel pleniti skladišča orožja Schutzbunda.

Najbolji je ogorčil delavce komunikate podkancelarja Feyja, v katerem se najdeno orožje označuje kot dokaz »zarote marksiistično-boljševskih zločinov proti varnosti države«. Bilo je jasno, da je Fey hotel to uporabiti kot izgovor za odločen udarec proti socialnim demokratom. Delavci so videli, da pripravljajo njihovi nepri-

jatelji napad na stranko, da se pripravila fašistična ustava, ki bi odpravila splošno volilno pravico, kakor tudi pravico delavcev za organiziranje in stavljanje. Vodstvo stranke se je ravnalo po navodilih strankinega kongresa. Zato je smatralo kot potrebno, da delavstvo počaka na izid pogajanj deželnih šefov s kancelarjem Dollfusom, ki naj bi se pričela 12. t. m. Se pred teko nedeljo so zastopniki socialnodemokratske stranke izdali pomirjalna navodila, ko so videli, da ogorčenje delavstva neprestano narašča. Istega dne je bil v Floridsdorfu aretiran predsednik tovarniškega delavskega odbora Stockhammer, ki je bil med delavstvom zelo popularen. Zato je delavstvo v Floridsdorfu pričelo v ponedeljek stavkati.

V teh okoliščinah vodstvo, čeprav je vztrajalo na svojem stališču čakanja do poslednjega trenutka, ne bi bilo v stanju izogniti se borbi. Ni torej čudno, če so delavci izgubili potrpežljenje po vsem tem, kar so morali doživeti od l. 1933., zlasti pa po groznjnih in izživianjih zadnjih dni.

Dollfuss se pere

Dunaj, 18. februarja. AA. Zvezni kancelar dr. Dollfuss je sprjel domače in inozemske novinarje in jim podal izjavo o zadnjih dogodkih v Avstriji. Najprej je orisal zgodovinski razvoj socialne demokracije in njena politična stremjenja in omenil zlasti izjavo, ki jo je dal l. 1926 v Linzu socialnodemokratični pravak dr. Otto Bauer. V tej izjavi je dr. Bauer prabil, da se hoče socialnodemokratska stranka poslužiti demokracije in parlamenta samo kot sredstva za doseg dobiture proletariata.

Dr. Dollfuss je nato dokazoval, kako je ta stranka sist-matično pripravljala državljansko vojno. Raznolazala je z oromnimi sredstvi. S posebnimi občinskimi dokladami je zgradila stanovanjske bloke, ki so bili v resnici trdnjave za bodočo državljansko vojno. Sporedno s tem je socialna demokracija pripravljala svoje člane in prilaš: na krave dohodke in jih opremljala s hudimi razstrelivi.

Iz dogodkov zadnjih dni na sledi, je nadaljeval dr. Dollfuss, da bi hoteli odvzeti delavstvu njegov pravico. Smo ljudje in kristjani in zato tega ne bomo storili. Socialna demokracija je na kraju uvidela, da nima ničesar izgubiti. Zato je tvegala vse, da bi se dokopala do oblasti. Niem »pliv mas d-lavstvom in je že davno usahnil. To se je pokazalo tudi po proslavistični splošne stavke, ki se ji je odzvalo tako malo število delavcev.

Izjava Feyja

Dunaj, 18. febr. g. Na konferenci inozemskih novinarjev je podkancelar in minister za javno varnost Fey na široko obrazložil dogodke preteklih krvavih dni. Zanimivo je, da je Fey, ki je eden izmed voditeljev Heimwehra, odločno zanikal govorice, češ, da so med Heimwehrom in Dollfusom kakršnakoli nasprotstva. Morda so nazirana glede taktičnih vprašanj različna, toda Heimwehr je v vseh načelnih vprašanjih čvrsto solidaren z Dollfusom. Fey je izjavil nadalje, da je vlada odločena prav tako energično kakor proti socialnim demokratom nastopiti tudi proti rjavemu terorju, če bi skušal vznemirjati Avstrijo. V avstrijskih zadevah bo govorila samo Avstrija in ne inozemski rjavi agenti. Fey je tudi izjavil, da je v preteklih bojih sodelovalo do 50.000 članov Schutzbunda, njim nasproti pa je stalo okoli 30.000 mož policije, orožništva in zveze armade. Da bi se preprečilo še večje število žrtve, je morala vlada

Velesile

za neodvisnost Avstrije

Skupna izjava Anglije, Francije in Italije o potrebi ohranitve avstrijske neodvisnosti na podlagi obstoječih pogodb

Pariz, 18. febr. d. Francosko-angleška konferenca o razorožitvenem vprašanju ni pršla do pozitivnega uspeha, dovedla pa je do načelnega sporazuma, da izdajo Francija, Anglija in Italija izjavo o zagotovitvi politične neodvisnosti Avstrije. Prvotno se je angleška vlada upirala objavi te izjave, včeraj pa je popustila. Po telefonskem razgovoru z zunanjim ministrom Johnom Simonom je izjavil Eden na večerajšnji popoldanski konferenci, da je Anglija sporazuma z besedilom izjave in da jo bo tudi podpisala. Izjava treh velesil predstavlja uvod k akciji Društva narodov, ki se z njo nikakor ne izločuje ali odgaja.

Francoska vlada zastopa mnenje, da more Avstrija slej ko prej zahtevati, naj svet Društva narodov prouči velesilam predloženo gradivo ter o njem odloča. V tej stvari ni nobenega nesoglasja med Parizom in Rimom, ker pričakuje italijanska vlada od izjave treh velesil znatno olajšanje položaja.

Snoči je francosko zunanje ministrstvo objavilo noto, ki predstavlja skupno izjavo treh velesil Anglije, Francije in Italije

o avstrijskem vprašanju in ki se glasi: Zaradi ohranitve avstrijske neodvisnosti se je avstrijska vlada obrnila na vlade Anglije, Francije in Italije, da bi izvedela za njihova naziranja o dossierju, ki ga je pripravila z namenom, da bi se ugotovilo nemško vmešavanje v notranje avstrijske zadeve in o katerem je obvestila vse tri velesile. Pogajanja, ki so se vršila v tej zadevi med tremi vladami, so pokazala enotno naziranje o potrebi ohranitve neodvisnosti in integralnosti Avstrije na podlagi obstoječih pogodb.

Ta izjava je že naletela na hud odpor nemškega časopisja.

Listi priznavajo da je naperjena proti Nemčiji. To je prvič po Versaillesu, da so se te tri vlade zedinile na tako splošni izjavi. Ta udarec proti Nemčiji je bil dobro pripravljen. Prav tako skrbne pa so tudi pripravile za gospodarsko konferenco, ki bo v Rimu med Italijo in Avstrijo. Po Berlinu krozi v zvezi s to konferenco vesti, da pripravlja Italija tesno gospodarsko zvezo med Rimom, Dumajem in Budimpešto.

Minister dr. Kramer na treh zborovanjih

Ljubljana, 18. februarja.

Ljubljanski poslanec minister dr. Albert Kramer je prisel v soboto zvečer v Ljubljano. Dasi se je moral nocoj spet vrniti, se je odzval vabilom treh organizacij in se udeležil njihovih zborovanj.

Občni zbor JNS za dvorski okraj v Ljubljani

V salonu restavracije »Zvezde« se je v soboto vršil redni letni občni zbor Okrajne organizacije JNS za XI. in XII. volišče dvorskega okraja v Ljubljani. Predsednik okrajne organizacije župan dr. Dinko Puc se je v svojem obširnem poročilu dotaknil prečih komunalnih in socialnih vprašanj, nato pa je ljubljanski poslanec minister dr. Albert Kramer v poudarjenem govoru poročal o vseh važnih zunanje-političnih in notranje-političnih dogodkih in vprašanjih. Zborovalci so z velikim zanimanjem in živahnim odobravanjem sledili izvajanjem g. ministra. Iz tajniškega poročila sledi, da šteje sedaj dvorska okrajna organizacija JNS že nad 500 članov. Soglasno je bil zopet izvoljen odbor z dr. Dinkom Pucem na čelu.

Občni zbor JNS na Viču

Krajevna organizacija JNS na Viču je imela danes dopoldne ob 10. svojo redno občno zborovanje. Udeležili so se vsi člani in somišljeniki JNS. Občnega zbora sta se udeležila tudi minister dr. Albert Kramer in narodni poslanec za ljubljansko okoličino Albin Koman. Minister dr. Kramer je nato sprejel v prošnje in želje posameznih volilcev ter obljubil vso svojo pomoč.

Občni zbor je po govoru ministra dr. Kramerja prešel na dnevni red.

Predsednik g. Mesec je najprej omenjal občinske volitve, pri katerih je lista JNS zmagala z 716 glasovi nad nasprotniki, ki so dobili 301 glas. Krajevna organizacija je iniciativno sodelovala v klubu občinskih odbornikov, pri sestavi občinskega proračuna pri odpravi občinskega kulturnega društva in pri odpravi občinskega kulturnega društva. Napravila je veliko intervencij deloma uspešno, za kar gre zahvala tudi sreskemu poslancu g. Komaru, ki je stremiljenja višjih volilcev povsod vplivno zastopal. Po poročilih tajnika g. Vizjaka in blagajnika g. Mirka Kneza, je bila na predlog revizorja, vnateljca g. Fakina, izrečena odpora razrešnica. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen dosedanji odbor s predsednikom g. Mesec. Narodni poslanec g. Albin Koman je najprej čestital viškim volilcem k sijajni zmagi pri občinskih volitvah, nato pa orisal delo Narodne skupščine in se dotaknil vseh važnejših vprašanj sedanje težke gospodarske krize. Pozival je k složnemu delu v JNS, ki je danes edina vsedržavna stranka, ki ji gre le za dobrobit in procvit Jugoslavije in za izboljšanje socialnih in gospodarskih prilik. Naslovil je tudi apel na delavstvo, naj se oklene JNS in pustijo razne rdeče in črne internacionale, ki so našemu delavstvu vse prej kot pa naklonjene in prijateljske. S pozivom na složno in skupno delo je zaključil g. poslanec svoj govor, ki so ga zborovalci sprejeli z velikim odobravanjem.

Sestanek Zveze naprednih akademskih stareših

Odbor Zveze jugoslovenskih akademskih stareših je sklical za dopoldne ob 11. sestanek ljubljanskih članov. V nenavadno velikem številu so se zbrali predstavniki vseh akademskih poklicev, tako da je bila dvorana Zveze kulturnih društev v Pazni do kraja napolnjena. Predsednik starešinske zveze g. dr. Tomišek je najprej poročal o delu in ukrepih odbora, nato pa je v skoro dveurnem govoru minister dr. Kramer, prisrčno pozdravljen od vseh navzočih, govoril o najvažnejših zadevah mednarodne in domače politike, zlasti tudi o aktualnih gospodarskih zadevah. Predsednik dr. Tomišek se je ob viharnem aplavzu zborovalcev zahvalil ministru dr. Kramerju za njegovo poročilo in izjavil željo, da bi se tudi v bodoče odzival vabilom Zveze in njene člane informiral o vseh aktualnih vprašanjih.

Novi španski zapletljaji

Protest španske vlade pri Vatikanu zaradi zlorabe cerkve proti sedanjemu režimu

Madrid, 18. februarja. V Španiji je postal politični položaj zopet zelo resen. Tako med radikalnimi levčarskimi elementi kakor tudi med katoličani se je v zadnjem času pojavila nova zelo aktivna opozicijska protirežimska struktura.

Vodja španskih katolikov Herera je imel v madridski katedrali v prisotnosti papeškega nuncija in mnogih zastopnikov diplomatskega zbora v Madridu predavanje o položaju katoliške cerkve v Španiji. Govornik je z izredno ostrijo nastopil proti sedanji republikanski vladi, čes, da prav tako kakor njena socialistična prednica zatira katoliški verski pokret. Njegov govor je seveda izzval silno razburjenje v vladnih krogih in zunanji minister je že dal podrobna navodila španskemu zastopniku pri Vatikanu, naj protestira proti taki politični demonstraciji na cerkveni tleh. Razen tega ugotavljajo španski vladni krogi z izrednim nezadovoljstvom, da niso poslušali, zlasti pa diplomati, takoj zapustili katedralo, čim so opazili, da se cerkev izkorišča v politične propagandne svrhe.

15 letnica samostojnega slovenskega dramskega gledališča

Ljubljana, 18. februarja. Sročil je Ljubljana na prav manifestativno način proslavila 15 letnico samostojnega slovenskega dramskega gledališča. Kakor je takoj po prevratu naš nepozabni umetnik g. Hinko Nučič otvarjal slovensko gledališče se v stari hiši s premiero inžarjevega »Divjega lovca«, tako so tudi za sročno slavnostno predstavo izbrali in osveščili ta komad ter pridobili za Janeza in Tajdo Nučiča in Viko Podgorsko iz Zagreba. Večer se je razvil v mogočno, lepo kulturno manifestacijo. Gledališče je bilo napolno, da so morali v parter postaviti še vrsto rezervnih sedežev; predstava, zlasti oba gošta, sta bila pri občinstvu sprejeta z viharnim odobravanjem. Podgorska je prejela velik šopek cvetja. Kakor kaže,

je tudi narod sam sprejel devizo, pod katero je Združenje gledaliških igralcev pridelilo ta jubilej: da naša drama nikdar več nima svoje lastne hiše.

Dasi se vrednost »Divjega lovca« odmlka umetniškimi in življenjskimi zahtevam našega časa, vendar je bil predvsem po zaslugi Nučiča in Podgorske večer silno lep. Ko je občinstvo manifestiralo za ohranitev hiše, pa je manifestiralo tudi za oba odlična zvečerška umetnika, ki bi ju radi počasi malo bolj pogostoma videli na našem odru. Tople spominske besede je pred pričetkom igre izpregovoril gledališki kritik g. France Koblar.

O večeru, ki je z mogočnim uspehom nail na čase našega gledališkega življenja novega optimizma, bomo več poročali v torek.

Trije pokojniki na zadnji poti

Ljubljana, 18. februarja. Danes popoldne so kar tri ljubljanske pokojnike prepeljali na njihovo božjo. Najprej se je ob 14. vršil pogreb nadučiteljeve vdove g. Marije Peganove, dobre mamic naše Milene, uradnice v upravi »Jutras«. Pred hišo žalosti v Gledališki ulici so se zbrali sorodniki, prijatelji in znanci Peganove rodbine, da spremlijo pokojnico na njeni zadnji poti. Med pogrebi sta bila zlasti številno zastopana uredništvo in uprava »Jutras«. Ko so šentjakovski pevci odpeli pretresljivo »Vigredo«, se je kmalu začel pomikati proti Sv. Križu žalni sprevod, ki je pričal, da je uživala rajnka veliko spoštovanje. Nobeno oko ni ostalo suho, ko so polagali rajnko v mater zemljo in so pokojnične hčerke in sinova obupno zaplakali v zavesti, da jim dobre mamic ne vrne nihče več.

Kako priljubljen je bil pokojnik g. Josip Malenšek, je pokazal veličastni pogreb ob 15.30 izpred hiše žalosti v Dalmatinovi ulici 1.

Krsto z zemskimi ostanke rajnkega so prenesli iz stanovanja v vestibul, pred večer je pa 8 podoficirjev s sablami v rokah sestavljalo častno stražo. Po opravljenih cerkvenih obredih je pevski zbor »Ljubljanske Zvonave« pod vodstvom g. Zorka Prelova zapel žalostinko »Pomlad vse se veseli«. Ko so izvenili zadnji akordi, je šest oficirjev dvignilo krsto in jo preneslo na mrtvaški voz, nato se je pa začel pomikati žalni sprevod, ki ga je otvorila sokolska konjenica. Za vojaško godbo in oddekom vojakov so nosili lovci v krojih troje prekrasnih, a pogrebi štiri vence, ki so jih poklonile razne organizacije in društva. Sledila je deputacija ljubljanskega Sokola v krojih in s praporom, ki jo je vodil starosta br. Kajželj, za Sokoli so se pa razvrstili pevci »Ljubljanske Zvonave«, ki jim je sledil cvetlični voz z vencem. Za vozom z duhovniki so peljali krsto med špalirjem podoficirjev.

Za krsto so stopali sorodniki, ki jim je sledilo korporativno vse uredništvo Kmetске posojilnice z upravnim odborom na čelu. Na zadnji poti so pa spremlili svojega

tovariša tudi lovci v krojih pod vodstvom predsednika SLD dr. Lavrenčiča, saj je bil pokojni Malenšek vse življenje navdušen Nimrod in velik prijatelj prirode. V žalnem sprevodu so bili dalje župan g. dr. Puc, senator dr. Ravnihar, starešina Gasiške zveze g. Josip Turk, predsednik dr. Windischer, predsednik odvetniške zbornice dr. Žirovnik itd. Dolg, zelo dolg je bil sprevod drugih gospodov in dam, ki so priljubljenega pokojnika spremlili na zadnji poti.

Povsod, kjer se je žalni sprevod pomikal, je sestavljala množica gost špalir. Pri kapelici so pevci zapeli žalostinko »Vigredo se povrne«, nato je pa pogreb krenil na pokopališče.

Pri odprtem grobu je najprej godba zaigrala še eno žalostinko, nato se je pa poslovil od Malenskega predsednik SLD dr. Lavrenčič, ki je v toplih besedah očrtal pokojnikovo življenje, slavčak ga kot vzornega tovariša lovskega družabnika in prijatelja Preden so se zgrnile prve grude na pokojnikovo krsto, je častna četa vojakov oddala salvo v poslednji pozdrav.

Skoro istočasno se je vršil pogreb g. Mire Sajovicve, sestre našega novinarskega tovariša in tajnika ministra dr. Kramerja gosp. Andreja Verbiča. Ob 16. so o. franciskani blagoslovili krsto, pevec Glasbene Matice pod vodstvom Ferda Juvana so pa zapeli »Usliši nas, Gospode«. Takoj nato se je začel pomikati žalni sprevod z nosilcem križa na čelu. Sledila sta nosilca dveh vencov in njima cvetlični voz. Mlade, simpatične žene, ki je legla v preani grob, so se spomnili nešteti prijatelji ter ji poklonili krasne vence v poslednji pozdrav. Za krsto so stopali uzalosteni sorodniki, sivolasi oče in mati, mož in brat in ostalo sorodstvo. Pokojno go. Miro so spremlili na njeni zadnji poti tudi minister dr. Albert Kramer s predsednikom konzorcija »Jutras« g. Adolfom Ribnikarjem in številni drugi odlični predstavniki. Pevci so pred viaduktom še zapeli Pavčičevo »Pomlad vse se veseli«, nato je pa krenil sprevod na pokopališče, kjer so go. Miro izročili v naročje matere zemlje.

Se preden je gospod minister problem slike rešil, me je slikar B. povabil v svoj atelje in mi zaupal najvažnejšo spremembo na sliki. Čudovito! Moje oči niso hotele verjeti. Na sliki, ki je bila namenjena za bolgarski parlament, sta bila na lahko nakazana simbola boljševiške revolucije: arp in kladivo.

»Sedaj, ko veste za mojo idejo, vas prosim, da molčite... in da... se slečete in da se postavite na tisti le podstavek in navdušeno — (toda tako, da se na ulico ne bo šlišalo) — vrjete: »Heil Moskva! — Živela Moskva!« — »Da zdravstvenje Moskva!« — Za to uslugu vam bom do konca svojih dni hvaležen. Zakaj? Zato, ker vem, da bolj primerneza modela za tega svojega revolucionarja ne bi mogel najti. S temi navdušenimi besedami me je B. pripravil to tega, da sem mu res stal za model.

Slikar je torej brez ministrove vednosti sliko namenil Moskvi... Račun brez krčmarja... Precij riskantno in koščljivo početje...

Toda klub temu je dospela cela stvar brez najmanjših komplikacij do željenega cilja. Ne vem, kako se je zgodilo. Kar nadomda se je razvedelo, da je bivši minister gospod W. odstopal v Rusijo in da se je ob nekaj mesecih zdrav zadovoljen in navdušen vrnil. Sznalil se je dni-ostrojem. Turizmom in drugimi številnimi pridobitvami sovjetske netletke in dovolil je slikarju nakupiti sliko iz »Dienendes Volke« v »Fünftjahresplan«.

Toda medtem, ko sta gospod minister in slikar živela v fikciji ideji sovetske »Fünftjahresplana«, seveda politično življenje v Nemčiji ni ostalo. Na območju je nemirsko-kovano prišel Hitler — in bivši osond minister je zabil celo svoj noslanski mandat... In kdor je bil osumljen v zvezi z Moskvijo, je moral celo v koncentracijsko taborišče.

Gospod minister in slikar sta hvala Bogu napolneno veseli — mene pa je že tiščalo tako življenje.

svoje slike, s katero sta Es nekaj let v naprej napovedovala prihod tretjega carstva, sta se tolkla na prvi kot od Boga poslana nemška apostola in proroka.

Doumergue za zblizanje Male antante z Italijo

Pariz, 18. febr. p. Pred svojim odhodom iz Pariza je imel češkoslovaški zunanji minister g. dr. Beneš dolg sestanek s predsednikom francoske vlade g. Doumerguejem. Državnika sta obširno razpravljala o splošnem položaju v Evropi, podrobno pa sta se bavila tudi s poslednjimi dogodki v Avstriji. Iz vladnih krogov se doznava, da se je Doumergue pri tej priliki toplo zavzel za zblizanje Male antante in Italije, smatrajoč, da bi bilo to najsigurneja garancija za neodvisnost Avstrije. Samo tesno sodelovanje Male antante in Italije more zagotoviti miren razvoj v Evropi, zlasti pa v Srednji Evropi. Doumergue je g. dr. Beneš sporočil, da bo francoska vlada pod njegovim vodstvom zastavila vse svoje sile, da pride do tega sodelovanja.

Titulescu v Beogradu

Beograd, 18. febr. p. Rumunski zunanji minister Titulescu je včeraj prisel iz Aten v Beograd. Dopoldne je imel daljši razgovor z zunanjim ministrom Jevtičem, opoldne pa je bil sprejet v avdijenco pri Nj. Vel. kralju. Nj. Vel. kralj je pridržal g. Titulescu in Jevtiča na kosilu v dvoru Zvečer je Titulescu odpotoval v Bukarešto.

Obnova diplomatskih zvez med Rusijo in Bolgarijo

Sofija, 18. febr. p. Predsednik vlade Mušanov je izjavil novinarjem, da je bolgarska vlada pripravljena vzpostaviti diplomatske odnose s Sovjetsko unijo in da je že določen v proračunu kredit za bolgarsko poslanstvo v Moskvi.

Vzpostavitev telefonskih zvez v Bolgariji

Sofija, 18. febr. p. »Utro« poroča, da je bil med Jugoslavijo in Bolgarijo dosežen sporazum, da se vzpostavi telefonska zveza med 150 jugoslovenskimi in bolgarskimi mesti.

Seja upravnega odbora Narodne banke

Beograd, 18. febr. p. Za jutri ob 10. dopoldne je napovedana seja upravnega odbora Narodne banke, na kateri bo sprejeto letno poročilo in zaključni računi, ki bodo predloženi zboru delničarjev 4. marca.

Branislav Nušič resno obolel

Beograd, 18. februarja. p. Znani srbski književnik Branislav Nušič je resno obolel in mora ostati v postelji. Zaradi visoke starosti — ima že nad 70 let — so zdravniki v skrbeh.

Nezaposlenost v Italiji

Rim, 18. februarja. k. Listi so zadnje čase ponovno poročali o zboljšanju splošnega gospodarskega položaja, o novih javnih delih, o postopni normalizaciji prometa na železnicah in v luhak. Kljub vsemu kažejo uradni podatki, da je nezaposlenost celo porasla. Ob koncu januarja je bilo v vsej državi nezaposlenih 1.158.418 ljudi, med njimi 909.904 moških. Napram lanskim zimi je letos skoraj 100.000 nezaposlenih več.

Objave

Danes ob pol 3. bo predvajala ZKD film, ki je vzbudil v Ljubljani mnogo zanimanja. Film je naslov »Moja teta — moja sestra«. Film je jako ljubko delo in nas vav prijetno zabava. Prodaja vstopnic v naprej od 11. do pol 13.

Izredno razveseljiv pojav v našem glasbenem življenju bo nocojšnji orkestralni večer državnega konservatorija. Na sporedu bodo zastopani štirje ruski skladatelji Ljadov, Borodin, Rimski-Korsakov in Čajkovski. Imena, ki uživajo danes zaradi svojih umetniških del svetovni sloves. — Ker so vsa dela zajeta iz globoke ruske duše, imenujemo lahko nocojšnji orkestralni večer tudi večer ruske glasbe. — Uvodno besedo o pomenu skladb in o skladateljih samih bo imel prof. Slav. Osterc. Orkester nastopi v velikem številu 70 godbenikov, od teh je le pet poklonih. Val ostali so deloma iz državnega konservatorija, deloma člani Orkestralnega društva Glasbene Matice. Izvajali bodo naslednje skladbe za veliki orkester: Ljadov: Balada; Borodin: Stepana slika iz Srednje Azije; Rimski-Korsakov: Fantazija na usko teme (fantazija za violino s spremljevanjem orkestra); Čajkovski: Klavirski koncert o g-turu. To delo se bo prvič izvajalo v Ljubljani in tudi v naši državi sploh. Kot širšim ljudem nastopijo gojenci dirigentske šole: Juvanec, Prevorsek, Müller in njihov profesor skladatelj Škerjanc. Sledila pa bo s Krievan Buržo (violini) in Bož. Sapja (klavir). Na koncert vltimo vse prijatelje glasbe, posebno tiste, ki imajo v sebi željo, da se razvije naših glasbenih silskih zavodov. Sedež 5 do 20 D., omogoča vsakomur obisk v teku dneva, se hoto lahko vstopne v kulturni glasbeni Matice, od pol 20 ure dalje pa pred veliko dvorano Uniona, kjer se začne ob 20. koncert.

Propadanje avtobusnega prometa v Sloveniji

Viharni občni zbor Združenja avtobusnih podjetij — Podjetja plačujejo enajst različnih davščin — Nujno je potrebna takojšnja pomoč

Ljubljana, 18. februarja. Ze od vsega početka je kazalo, da bo kmečka soba pri »Slamiču« pričla dokaj burne razprave. Ob desetih so se zbrali člani Združenja avtobusnih podjetnikov dravske banovine k občnemu zboru, na katerem je bila glavna točka: obdavljenje avtobusnega prometa.

Zborovanje je otvoril in vodil načelnik združenja g. Jože Magister. Banske uprave je zastopal g. dr. Pfeifer, mestno občino ljubljansko g. Grošelj, TOI g. dr. Kocé, Zvezo za tujski promet g. Valasek, državne železnice pa višja kontrolorja gg. Erjavce in Prešeren.

Načelnik Magister je v uvodu svojega poročila poudaril, da je anketa, katero je sklicala kr. banska uprava preteklo jesen pod naslovom »avtobusni promet v odnosu do javnih bremen«, ostala brez učinka. Današnje stanje avtobusnih podjetij je že uprav katastrofalno. Podjetniki ne morejo več izvrševati svojih obveznosti, saj imajo avtobusni podjetniki v dravski banovini vseh večega dolga 5 milijonov dinarjev. G. Magister je navedel osem predlogov, kako naj bi se kriza omilila. Znižajo naj se pred vsem fiskalna bremena na znosno višino, zlasti pa naj se popolnoma ukinejo vsa bremena tistim avtobusnim podjetnikom, katerih proge služijo izrazito turističnemu prometu in tistim, ki vozijo le na sezonskih progah. Državni in banovinski dohodki, ki izvirajo iz avtobusnega obrata, naj se porabijo le za vzdrževanje cest. Banovinske davjave, davek na motorna vozila, na pnevmatiko, 10 odstotni prispevek za večjo izrabo cest naj se ukinejo in ponesotavijo; če ne gre drugače, naj se primerno zviša trošarina na bencin. Tudi polna davčna obremenitev rezervnega voza, ki ga mora vzdrževati vsak avtobusni podjetnik, ni v skladu s principi zdravega gospodarstva. Prepreči naj se nelojalna konkurenca lastnikov tovornih avtomobilov, ki ob raznih prilikah prevajajo občinstvo. Podjetnikom, ki vozijo v kraju, kjer ni železnice, naj se pomaga s subvencijami, ker je avtobus tam edino ljudsko prometno sredstvo. Uprava in nadzorstvo o reguliranju avtobusnega prometa naj bo v izključnem nadzorstvu ministrstva trgovine in industrije. Končno žele avtobusni podjetniki regulacijo prometa v dravski banovini zlasti glede izdajanja novih koncesij, vsi ukrepi naj se izdajo spozumno z združenjem.

Načl. g. Magister je dalje med drugim tudi nazorno prikazal veliko škodo, ki jo trpi avtobusni promet zaradi znižane železniške tarife na kratkih progah in se odločno izrekel proti tej konkurenci.

Sledila so kratka, a izčrpana poročila tajnika blagajnika in nadzornega odbora. Za tem so zborovalci spet prešli na razpravo o davčnih bremenih. Referiral je g. Paar, ki je zlasti navajal ugovore proti novi fiskalni obremenitvi v znesku 15 odstotkov brutovoznine. Primera z obremenitvijo državne železnice ne drži, ker ta plačuje samo 15 odstotne vozninske takse in nič drugega. avtobusna podjetja pa so obremenjena kar z enajstimi davščinami. Ona plačujejo: 1. carino na vozila, gume in olje, 2. državno trošarino na bencin in olje, 3. banovinsko

in občinsko trošarino na bencin, 4. državno takso na motorna vozila, 5. banovinsko takso na motorna vozila, 6. občinsko takso na motorna vozila, 7. poslovni davek, 8. kuluks za vzdrževanje cest na podlagi neposrednega davka, 9. banovinsko takso na avtobusne vozovnice, 10. deseto odstotni prispevek od bruto prometa za tako zvano izredno izkoriščanje cest, 11. največja davščina je pa 15 odstotna fiskalna obremenitev na bruto promet.

Tudi g. Paar je govoril o konkurenci državnih železnic. Železnice bi morale upoštevati tudi dejstvo da vodi preko 30 odstotkov avtobusnih prog vertikalno na železniške proge in dovaja železnicam precejšnje število potnikov, ki bi jih drugače ne imele. Te proge predstavljajo direktno korist prav za železnico in ima od njih vse naše narodno gospodarstvo skupne koristi. Govornik je svoja izvajanja zaključil s poudarkom, da avtobusna podjetja nikakor ne morejo zvišati voznih cen zaradi osiromašenja naroda. Mnoga podjetja so že propadla, mnoga so reducirala svoj obrat, mnoga so pa prišla v prisilno poravnavo, a število avtobusov se je zmanjšalo za 300 vozil. škodo od tega katastrofalnega propadanja trpita država in vse narodno gospodarstvo, v veliki meri, če ne najbolj, je pa prizadet tujski promet.

DANES DRUŽABNI VEČER NATAKARJEV IN KUHAJEV V KLETI KAZINE VABLJENI VSI. - ZACETEK OB 22.

V tretji točki dnevnega reda je načel referent g. Pečnikar prečel vprašanje ljubljanskega občinskega davka na motorna vozila, tako zvane mitnine. O tej mitnini se je že dovolj pisalo, še več govorilo, bila so že nešteta pogajanja, ali do kake rešitve doslej še ni prišlo. Mitnina je formalno bila sicer ukinjena po naredbi ministra financ. Zato je pa občina uvedla davek na motorna vozila v istem iznosu kakor je bila prejšnja mitnina. Tako plačujejo ljubljanski avtobusni podjetniki dvojni cestni prispevek, na eni strani banovini pri nakupu vozovnic, na drugi strani pa mestni občini v obliki davka na motorna vozila. — Govornik je predlagal, naj občni zbor določi trošarsko delegacijo, ki naj gre intervirat k mestnemu županu, da se mitnina, odnosno davek na motorna vozila odpravi. — Predlog je bil soglasno sprejet. — Debata se je sukala v bistvu le okoli poročil, ki so jih zborovalci z odobravanjem sprejeli. Spregovorili so tudi zastopniki banovine, mestne občine in TOI, ki so obljubili, da bodo želje zborujočih sporočili na odločujočih mestih.

Po zahvalu načelnika združenja je ves odbor demisioniral. Zborovalci so sklenili, da se bo vršil izredni občni zbor v torek 6. marca. — Od glavnih točk dnevnega reda na prihodnjem občnem zboru bo tudi morebitni sklen, da avtobusni podjetniki 8 dni ne bodo obratovali.

Boljševiška slika v poklon Hitlerju

Da se v tretjem carstvu dozajajo res imenitne stvari, naj dokaže še tale resnična anekdota. Na srečo ni krvava. O Hitlerju se je še malo vedelo, ko je gospod W. bil že saški gospodarski minister, veleposelnik tovarnar in vodilen član nemške gospodarske stranke. Kot nadve vestrski gospodarstvenika in človeka z neobičajno privlačno iniciativno je saška vlada gospoda ministra W. delegirala v Sofijo z nalogo, da uvrsti trgovinske stike med obema zavezniskima državama. Ob svojem prihodu v Sofijo je bil gospod minister od bolgarskega naroda tako svečano sprejet, da se zgoli z besedami ni mogel odolžiti za toliko pozornosti, prisrčnosti in gostoljubnosti. Sklenil je izkazati se za moža dejanja. O načinu je razmišljal in razmišljal, dokler mu ni pomogel iz zadreze slikar B., katerega je bil gospod minister že dolga leta velikodušen mecen.

Slikar B., nadve iznajdljiv človek, je prišel na pobvalno idejo, da je za Bolgarijo treba ustvariti slikarsko umetnino, kakršne svet še ni videl. Minister in slikar sta se brez pozdila. Sledilo je naplajilo in slikar B. si je nabavil sedem metrov dol in štiri metre širok, večdelni okvir s trpežnim, doteraj prenaravnanim platnom. Ker je slikar (po pozodbi) dobival od ministra dokaj visoke in redne mesečne honorarje, se mu z delom ni preveč mudilo. Nasprotno! Čim počasneje je delal, tem boljše se mu je izdajalo.

Tako so, kakor bi trenil, prošla tri leta. Gospod minister je moral medtem vzeti na znanje, da ni več minister in da so tudi njegovi nasledilci v Sofiji izginili a povrnelezi ostali v Sofiji izginili ali emigrirali... Ko so drugi v parlamentu ali emigraciji se pripravili, je gospod bivši minister vse svoje misli posvetil problemu slike. Problem slike je nastal za njega filozofsko, ki ga je stalno spremljala... Za slikarja B. je bil celotni problem dokaj lažji. B. je dobival mesečne honorarje naprej, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo

V Italiji se boje našega tujskega prometa

Suak, 18. februara.
 Stevilke, ki se objavljajo o tujem prometu v naši državi in ki kažejo, da se je tujski promet pri nas spet začel dvigati kljub še vedno trajajoči svetovni gospodarski krizi, ne dajejo miru italijanskemu tisku, zlasti ne tržaskima »Piccolo« in »Popolo« in reški »Vedette d'Italia«. Ko človek čita njihove objavne v tem pogledu, se mu mora naravnost zazdeti, da smatrajo vodilni fašistični krogi v Primorju, da ima Italija nekak svetovni monopol na tujski promet, a vse druge države, pa naj jim je narava poklonila še toliko lepot in dobrot, vsega tega nikakor ne smejo izkoristiti v svoj prid, češ, ker bi zaradi tega mogla imeti škodo Italija.

Primorski italijanski listi pravijo, da proti italijanskemu tujskemu prometu velika nevarnost od Male antante, ker so se njene države obvezale, da se bodo med seboj podpirale v vprašanih tujem prometu. Ta sklep maloantantskih držav pomenja po prepričanju italijanskih listov nekak atentat na italijanski tujski promet, zlasti pa na tujski promet na italijanskem zgornjem Jadranu, češ, da je brez dvoma namen tega sklepa, da se tujski promet, namenjen Italiji, odvrne na jugoslovansko stran Jadrana, v jugoslovanske jadranske kopalnice, zdravilišča in letovišča.

Zadeva se zdi italijanskim listom toliko nevarna, da zahtevajo od italijanskih od-

ločnih činiteljev, naj se nemudno ukrene vse potrebno, da se vsaj kolikor toliko zajezi ta val nesreče, če se že ne da čisto odvrniti. Pozivajo vlado in turistične organizacije, naj takoj začno proučavati to vprašanje. Propaganda Male antante se mora na vsak način paralizirati. V ta namen predlagajo, naj se zlasti v primorskih kopalnicah, zdraviliščih in letoviščih v kar največjem številu prireduje razne umetniške, sportske in druge take prireditve, ki bi naj bile posebna vaba za tuje. Poleg tega pa da « treba tujem, ki prihajajo v Primorje, nuditi vse mogoče ugodnosti na železnicah in parnikih. Med drugimi prireditvami, kakor na primer tržaški teden, ki naj bi privabil čim največ tujcev v Trst, se prav posebno poudarja privlačnost, ki jo bo baje imele proslava desetletnice aneksijske Reke, ki se bo praznovala izredno hrupno v mesecema marcu in aprilu.

H koncu naj pripomnimo, da prinaša Italij turizem na leto okoli 12 milijard dinarjev in po 250 Din na vsakega prebivalca pri nas pa največ 300 do 500 milijonov na leto in po 20 Din na prebivalca. To je velika razlika in je prav za prav čudno, da se Italijani naenkrat boje jugoslovanske konkurence. Znak je pač to, da Italijani vedno bolj spoznavajo, da postanejo lahko prirodne lepote Jugoslavije huda konkurenca italijanskemu tujskemu prometu ob Jadranu.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 18. februara.
 Današnja nedelja je bila prav prijetna in skoro pomladno topla.

Ljubljancani so bili z njo gotovo popolnoma zadovoljni, če izvzamemo smučarje, za katere je v nižjih krajih odklenalo. Ker tudi z Gorenjske niso prihajala posebno ugodna poročila glede snijake, je danes skoro večina smučarjev ostala doma.

V Ljubljani smo imeli prav miren dan. Zadnji teden je bil v znamenju tramvajskih nesreč in tudi danes popoldne je zahteval tramvaj žrtev.

Na Zaloški cesti tik pred Sušnikovo trgovino je tramvaj podrl 45-letnega posestnika Pavla Logondarja iz Zabnice pri Skofji Loki. Nesreča se je zgodila med 13. in 14. in so morali poklicati na pomoč reševalno postajo. Logondar je dobil hude notranje poškodbe in pretres možganov. Zlomil si je tudi ključnico in je ves pobit po glavi. Njegovo stanje je resno. To je v teku zadnjih dni že šesta prijava tramvajske nesreče policiji. Delni vzrok številnim nesrečam bo menda nepazljivost pasantov, ki niso vajeni novega tramvajskega prometa, razširjenega na dve progi, a nemara bi se dala marsikatera nesreča preprečiti, če bi smeli vzorniki zavirati s polno močjo na električni zavori, kar jim je bilo nedavno prepovedano.

Reševalci so prepeljali v bolnišnico še dva ponesrečenca.

in sicer 6-letnega Vinka Hočevarja iz Spodnje Hrušice, ki si je zlomil nogo, in 37-letnega Antona Kerna, tovarniškega tesarja iz Kranja, ki je s tovarne Jugoslovanske kidal sneg in padel raz streho. Dobil je hude notranje poškodbe in si zlomil tudi levo nogo.

Zborovanje šoferjev

V salonu restavracije »Pri levu« je smotil imela občni zbor Zveza šoferjev. Zborovanje, ki se ga je udeležilo veliko število članov, kar priča o stanovski zavednosti naših šoferjev, je pod vodstvom predsednika g. Horvata poleg običajnih točk živahno razpravljalo zlasti o vprašanju podpornega fonda, ki premore lepo vsoto okrog 116.000 dinarjev. Ta fond, iz katerega izplačuje organizacija podpore članom za primer nesreče, bolezni in velike stiske, je obenem ogelni kamen pokojniškega zavarovanja, za katero se šoferji bore. Na zboru je bil sprožen tudi predlog, naj bi zveza pričela izdajati strokovno šofersko glasilo. Ta misel pa je bila odstavljena z dnevnega reda, ker je v zvezi organiziranih manj ko 200 članov in bi ob takšnem kadru stalnih naročnikov »pač ne mogel živeti.

Na koncu je bil izvoljen nov odbor s predsednikom g. Francem Plantanom na čelu.

Trafikanti za svoje pravice

Kakor vsa druga leta, so si tudi letos trafikanti izbrali »Lloydovo« restavracijo na Sv. Petra cesti za svoje zborovanje. Stevilne člane je pozdravil ob otvoritvi zbora predsednik g. Beline, ki je po prečitavanju vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju v glavnih oblikih očrtal društveno delo ter zlasti nastopil proti uvajanju avtomatov za cigaretno izdelke, ki trafikantom zelo škodujejo. Energичno je tudi naglašal, da nikakor ni na mestu podeljevanje novih koncesij.

Tajnik g. Peče je naglašal, da članstvo občutno pada, namesto da bi naraslo. Zlasti je to opaziti na deželi. To povzroča, da morajo skoro vsa bremena nositi ljubljanski trafikanti. V društvu je nastala nekakšna kriza, ki ji ni povoda iz gospodarskih razlogov, temveč bolj v pomanjkanju čuta za solidarnost. Kaj lahko se zgodi, da bo tudi pri nas uvedena prosta prodaja monopolnih predmetov, kakor se je to zgodilo na Poljskem, in v tem primeru bo ogrožen obstoj vseh trafikantov. Zato je potrebno, da nastopajo vsi složno kakor en mož. Tudi lani je imelo društvo zaradi ustanovitve novih trafik mnogo bojev, beleži pa tudi vedno uspehov, ki jih je doseglo s pomočjo centrale v Beogradu in bratskega združenja v Zagrebu.

Tajnik je tudi prečital spomenico, v kateri zahtevajo trafikanti, da se jim zagotovi vse pravice ter d. uredi trafikantsko vprašanje. Uprava državnih monopolov naj bi izdala pravilnik, ki bi uredil število trafik. Na podlagi tega pravilnika naj se izvede tudi revizija vseh obstoječih trafik. Prodajna provizija za tobačne izdelke naj se zviša na 10%. V mestih naj se v bodoče vse, ne podeljujejo trgovcem, gostilničarjem in vinotočem dovoljenja za prodajo

Železniški upokojenci so zborovali

Danes popoldne se je vršil v steklenem salonu »Pri levu« občni zbor železniških upokojencev, ki je bil prav dobro obiskan. Predsednik g. Šalamun je poročal o podrobnem delu organizacije v minulem letu in naglašal, da je društvo zabeležilo nekatere prav lepe uspehe. To je bilo tudi razvidno iz tajniškega poročila g. Antona Jernejčiča, saj je društvo odposlalo lani na pristojna mesta 968 pisem in prošenj, 48 raznih spomenic in 176 pritožb in prošenj za posamezne člane. Razen tega je poslalo 16 deputacij v Beograd, a osebnih posredovanj v raznih zadevah je bilo 406.

Po poročilu blagajnika g. Franca Jernejčiča je občni zbor razpravljal še o raznih društvenih zadevah in o smernicah za bodoče delo. Pri vseh zadevah je bil soglasno izvoljen vsi dosedanj odbor s predsednikom g. Šalamunom na čelu.

Živno bolnim in otožnim nudi mila naravnana »Franz Josefova« voda dobro prebavo, jasno glavo in mirno spanje. Po izkušnjah znamenitih zdravnikov za živčne bolezni je uporaba »Franz Josefove« grenčice pri težkih obolenjih možganov in hrbtenega mozga najtopleje priporočati. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Mladenka kot vlomilka v stanovanja

Zagreb, 18. februara.
 V Zagrebu je policija aretirala mlado deklo, M. Brucknerjevo, ki je znana nevarna konkurentka svojim vlomilskim tovarišem. Brucknerjeva je bila zaradi številnih vlomov, predvsem v stanovanja, že kaznovana, kar pa je ni izpametovalo. Pri neki raciji v zadnjih dneh so jo spet prijeli in spravili pod zapah. Priznala je vlobe v stanovanje nekega kapetana, potem v stanovanje prodajalca dr. Franja Domitroviča v Radničkem dolu, v stanovanje Antonije Horvatičeve v Muduličevi ulici in v stanovanje zdravnice dr. Olge Miheličeve. Najrajši je kradla žensko perilo, obleke, nogavice in podobno. Z njo sta bili kot pomagalki aretirani neka Katica Poharova in Brucknerjeva sestra Ana Coličeva, a so ju izpustili, ker jima niso mogli dokazati krivde.

Naši vlaki vozijo čedalje redneje

Beograd, 18. februara.
 Kakor nam kažejo podatki prometnega ministristva, vlada na naših železnicah od leta do leta večji red in nesreč je vedno manj. Razen v Gorskem kotarju, kjer so elementarne neprilike pogoste, je povsod v državi promet na lepem vsiku. Zadevno statistiko je izdelalo prometno ministristvo na osnovi dnevnih poročil vseh železniških direkcij. Nanaša pa se statistika ne samo na zamude vlakov, nego tudi na vzroke zamud.

Pred kakimi petimi leti, ko so imeli vlaki pri nas stalno prilčne zamude, je izrabljati tujinski, nam nekonkurentni tisk do dejstva, da ga je še bolj napihoval, s čimer je hotel odvrnati tuje, da ne bi potovali skozi našo državo. Zdej pa je promet v naši državi, kar se tiče tožnega vzroga reda in varnosti, mnogo bolj ureten kakor v mnogih drugih državah.

Vlaki so prejšnja leta zakasnevali iz raznih razlogov, ki so zdaj pretežno od-

stranjeni. Leta 1929. so imeli vlaki zamude v 447.712 primerih. Skupna zamuda vseh vlakov je znašala v tem letu 5.514.097 minut. V l. 1930. je bilo le 142.452 primerov zamude, skupno 1.170.013 minut. Padanje zamud se je nadaljevalo in so leta 1931. imeli vlaki zamude v 66.371 primerih s 768.883 minutami. Leta 1932. je bilo 41.212 primerov s 541.286 minutami. Za lansko leto še manjkajo podatki za poslednja dva meseca. Iz prvih desetih mesecev pa se že vidi, da so tudi v tem letu nadalje nazadovale vlakovne zamude.

Orkan je rušil stavbe

Gospić, 18. februara.
 V Udbinu je nastal v petek strašen orkan, kakršnega v tamkajšnjem okolišju ne pomnijo že več desetletij. Da je bila katastrofa še večja, je med burjo začelo goreti v veliki občinski hiši. Med prebivalstvom je nastala velika panika, ki se je še povečala, ko je burja gasilce, ki so bili splezali na streho, da bi kasili, vrгла raz streho. Iz občinske zgradbe so komaj še mogli rešiti del občinskih knjig in spisov.

Silni orkan je v okolišju podrli vse s. bde zgradbe. Z nekega hleva je odnesel streho in jo vrtil v zraku kakih 30 metrov visoko, dokler je ni vrvel v stolp pravoslavne cerkve in ga porušil.

Mariborski dogodki

Maribor, 18. februara.
 Današnja nedelja ni zabeležila v Mariboru posebnih prireditev, pač pa je naše Pohorje doživelo obilen obisk, in to zlasti glede na veliko sportno prireditev imenovano »smuko dr. Orožna«, na 50 km dolgi progi od Mariborske kočee preko Pohorja do Vuzenice. Tekmovanje se je pričelo jutraj in je bilo končano šele proti večeru.

Snoči in danes je bilo v mestu več občnih zborov, med katerimi so zlasti lepo uspeli občni zbori krajevnih organizacij JNS v Krčevini, Koškah in Melju. Prav tako je bil lepo obiskan tudi današnji občni zbor motorne sekcije Kolesarskega in motoklubičnega kluba »Peruna«, ki se je dopoldne vršil v kavarni »Jadrano«.

Medtem ko je bila nezgodna kronika neznamna, je prejela policija vrsto prijav.

Zadnje dni je bilo ukradenih v mariborskih ulicah več koles, a se v nobenem primeru policiji ni posrečilo izslediti tatu. Tudi danes

Slabo vreme je vedno nevarno za Vaše zdravje in „nedolžno“ prehlajenje se lahko razvije v teško in dolgotrajno bolezen. Vsi tedaj vzemite takoj po prvih znakih svetovnoznane **ASPIRIN** tablete z Bayerjevim križem.

V. za »JUGOFA« h. d. Zagreb, Gajeva 32. Oglas je registr. pod S. br. 437 od 10. 1. 1934.

Nov film »Carica Katarina« z Elizabeto Berngerjevo v vlogi Katarine je že na našem tržišču.

Renata Müllerjeva je angažirana pri Ufi za nov film, katerega začasno ime je »Ali vas življenje veseli«.

Glavno vlogo v filmu »Princesa čardašica« igra Martha Eggerthova. Sodelujejo Paul Hörbiger, Paul Kemp in Ida Wüstova. Režija je poverjena Georgu Jakobju.

Produkcija Terra snema film »Štirje mušketirji« po gledališkemu delu Sigmunda Graffa. Zasedba: Fritz Kampers, Paul Westermeister, Hans Brausewetter, Erhardt Siedel.

»Burja« se imenuje film Cecilia de Milla, znanega režiserja filma »V znamenju križca«. Prvotni naslov filma je »Revolucija mladice«. Vsebinska filma je borba studentov ameriških univerz proti gangsterjem.

sta bili ukradeni dve kolesi. In sicer je spreten tat odpeljal prvo mizarskemu pomočniku Ivanu Golobu izpred Lotzove trgovine v Jurčičevi ulici, a drugo je bilo odpeljano izpred gostilne »Sibienske kletke« v Mlinski ulici. Kolo je bilo last veterinarja Josipa Keluca. Na dvorišču sodarja Josipa Jančiča v Pristanški ulici se je oglašal nepovabiljen gost ter mu odpeljal 35 kg težko železno nakovalno.

Tukajšnja policija je prejela včeraj telefonično poročilo iz Ljubljane, da je pobegnila z doma

na Vidovdanski cesti 21-letna hčerka posestnika Ivana M. s svojim ljubčkom vred in odnesla 2700 Din gotovine. Njen fant, 24-letni mehanik Alojzij J., je pred nekaj dnevi zaprosil za dekletovo roko, a je bil zavrnjen. Oče je namreč izvedel, da je fant, ki se je izdal za zdravilnika, v resnici le mehanik. Dekle je očitveno nasledio sleparju in mu slepo zaupalo. Dekletov oče domneva, da jo je parček najbrž ubral proti Murski Soboti. Ni pa izključeno, da sta se ustavila tudi v Mariboru.

TEDEN DNI FILMA

Beneška noč

Naš rojak Tino Pattiera slovi v svetu kot prvovrsten tenor. Njegov glas je v marsičem sličen glasu onih pevcev, ki danes dominirajo po gledaliških in koncertnih odrih. Kakor vsi veliki tenorji, je tudi on dobil povabilo k sodelovanju pri filmu. Ponudbo je sprejel in njegov prvenec je opereta »Beneška noč« z glasbo Johanna Straussa. Svetovna kritika pravi o Pattieru, da je pevec velikega formata z nespornim igralskim talentom. Živahen in iznajdljiv je kot prvi sin naše Dalmacije.

Vsebinsko je film prepleten z dobrimi dovtipi in zapletki. Bogata Američanka, hči »sladkornega kralja«, živi v Berlinu in se noče vrniti v Ameriko. Da bi jo oče prisilil k vrnitvi, ji noče več pošiljati denarja. Vloga očeta je poverjena Ludwigu Stössiu, njegovo hčerko Ellen pa igra Eilersova. Rajši, kakor da bi se pokorila očetu, se hoče Ellen poročiti z ravnateljem Nordenom. Preden se poroči, se Ellen seznanja z grofom Crivellijem, ki ga igra Tino Pattiera. Zaradi neke malenkosti se Ellen spreje z Nordenom in odputuje z grofom Crivellijem v Benetke. Grof Crivelli je eden onih plemičev, ki imajo sicer zveze naslov, a sredstva za ta naslov so jim pičlo odmerjena. V Ellen se je zaljubil samo zaradi denarja, a Ellen je sama ostala brez sredstev. No, iz neprijetne situacije sta ju rešila prihod očeta iz Amerike in ravnatelja Norden. V hotelu, kjer je stanovala, so jo namreč vsi imeli za mednarodno pustolovko brez denarja, a z veliko domišljijo. Vsa afera pa se naposled prav lepo izteče. Ellen se spriznani s grofom, a njena komornica Gina z ravnateljem Nordenom. Grof Crivelli je rešil svojo palačo in dobil še bogato ženo. Na koncu zapoje Tino Pattiera pesem ljubezni in zastor pade.

Filmski drobiž

V izdelavi so naslednji novi filmi:

»Priateljica mogočnega gospoda« je naslov filma, ki se snima v ateljeju Ufe v Neubabelsbergu. Glavno žensko vlogo glumi Katica Nagy. Njen partner je C. L. Diehl. Režijo vodi Paul Wegener.

»Zlato« bo film, ki nam pokaže, kako si zamislijo pridobivati zlato, izkoriščajoč

Po pogrebu pristava Ruparja

»Ali se ti ni zdelo nič čudnega, da je prišla služkinja pristava Ruparja v tako žalni črnini na gospodarjev pogreb?« je bil radoveden solicator Jerič, ko smo truplo rajnega pristava srečno izročili materi zemlji in si ga nato vsak svoj kozarček privoščili v njegov splostin. »In kako je bila ta uboga Cija žalna?« Po pravici povem, da se mi je bolj smilila nego Ruparjeva vdova.

Mladi avskultant Bravin, ki je veljal za Ruparjevega najboljšega prijatelja, se je trudno nasmehnil.

»To je zgodba, kakor jih zna pisati samo življenje. Zdej, ko Rada Ruparja ni več, jo lahko povem, prosim vas pa, prijatelji, naj ostane med nami.«

Seveda smo pritrtili, naker je začel: Pokojni Rado je bil izmed tistih ljudi, ki polovico življenja presanjajo. Vso mladost, vsa lepa dijaška leta, ko marsikdo rogovili in motovili kakor brez uma okrog, je Rupar presanjaj. Ko je dozorel v moža, je bila v njem živa samo ena podoba: nedotaknjeno deklo, ki naj mu postane življenjska družica. Življenje pa, saj veste, kakšno je življe-

energijo in zaklade morja. Glavno vlogo igra Hans Albers, z njim sta znani dunajski baritonist Michael Bohnen in Brigita Helm.

Jan Klepura snima nov film, ki bo baje prekašal vse dosedanje njegove filme.

Fröhlichov filmski studio snima filmsko opereto »Pomlad«.

»Doživljaj v južnem ekspresu« obeta biti dober film. Sodelujejo Charlotta Susi, C. L. Diehl in R. A. Roberts.

8000 slik na 10m filma nam omogoča nova, za filmske amatere konstruirana kamera. Aparat je sestavljen R. Thun.

150.000 posameznih risb je potrebnih za en risan trikfilm. To število slik zastoduje za sestavo filma, ki izpolni normalno predstavo.

Učni film za mutce je nova pridobitev na filmskem poprišču. Na tem filmu se mutci uče poslušati z očmi.

Plastična kinematografija, o kateri se že toliko govori in je bilo že dosti poizkusov na tem poprišču, se bliža svojemu uresnitvenju. Na podlagi motorne pogona, ki poganja kamero sem in tja v obliki kroga. Baj se se dosegli že prav dobri uspehi.

V letu 1933. je bilo izdelanih na svetu 2100 filmov, od teh v Evropi samo 650. Največ filmov je izdelala Japonska, za njo pa Amerika. Nemčija je izdelala samo 145 filmov, Francija 140, Anglija 190 in ostale evropske države skupno 1715.

Greta Garbo, o kateri se je govorilo, da se vrne v Evropo, kjer hoče ustanoviti novo filmsko podjetje v svoji domovini Švedski, preključuje to vest. Greta ostane v Ameriki pri Metro-Goldwynu, kjer se baš pripravlja na snemanje filma »The Painted Veil«.

»Rudnik v plamenju« se imenuje novo delo režiserja Pabsta. To delo spominja na monumentalni film »Predor«. Za vsebino ima film rudniško katastrofo leta 1906. na nemško-francoski meji.

Lilian Harvey, ki je bila sedaj angažirana v Ameriki pri Fox-filmu, se vrne kmalu v Evropo, kjer bo delovala pri nemški produkciji.

Leharjeva opereta »Carevič« v filmu. Predvaja se v Zagrebu. Glavno vlogo v tem filmu ima Georg Alexander. Sodelujejo še Martha Eggerthova, Ida Wüstova in Otto Wallburg.

Jazon v Emoni

(Ljubljanska pripovedka. — Piše Steska)

Po čudnem naključju sem ob pobočju Ljubljanskega grada izsledil lep, s biseri in dragimi kamni okrašen diadem, na katerem je bil starinski napis o prihodu slavnega junaka Jazona v hirsko gradišče Emono, kakor se je takrat zvala Ljubljana.

Bilo je v sivi davnini, ko se je Jazon na begu iz kavkaške Kolhide po Histru in Savi privozil s svojim brodovjem do Ljubljane. Brzi sil so Labobiku, poglavarju emonskega ozemlja, javili skorajši prihod Jazona in njegove žene Medeje. Medščane mesta Emona je ta vest vradostila, kajti Jazonova slava je bila velika. Slepi pevec po pripovedoval starim in mladim o nesmrtnih činih junaškega Jazona, ki je v hudih bojih z ogenj bljuvajočimi bikli in železnimi kožlji zavojeval Medejo, prelepo hčerko kralja Ajeta v Kolhidi in z njo še čudotvorno zlato runo.

Latobik je v naglici sklical zbor mestnih starešin. V velikim navdušenjem so sklenili junaka svečano sprejeti ter njemu, njegovi soprogi in njenemu bratcu Absirtu privedi pojedino s plesom. Tam, kjer je danes trnovski pristan, so starešine in njih robdine z Latobikom na čelu svečano sprejeli visoke goste z ladje »Argo«, ljudstvo pa je z glasnimi vzkliki pozdravilo Argonavte. Tri dni so pirovali. Poglavar Latobik je izročil Jazonu meč z zlatim ročajem, Medejko pa krasen diadem, delo kretskih umetnikov. Od feničanskih trgovcev je bil Latobik kupil to umetnino. Napis na njej pravi, da sta v 125. letu po padcu Troje ob prvi polni luni po kresu prerezani princ Jazon in njegova enako žlahtna soproga Medeja blagovolila na potu v Helado pritiati v Emoni ki ji je načeloval prejšnji Latobik in zbor uglednih starešin. Prijateljsko vez med Argonavti in Hiri je še bolj utrdila poroka lepe Latobikove hčeri Urzene z Medejinim bratom Absirtom.

Toda kmalu so napočili črni dnevi. Jazon je moral bežati. Zasedoval ga je njegov kruti tast Ajeta. Urzena se ni utegnila niti od svojih staršev posloviti, Medeja pa je v zmedi ostavila diadem v Latobikovi palači. Argonavti so morali hitro odvesti po Ljubljanci navigator, pri Vrhniki pa so pritrtili ladjam kolesa in jih pripeljali do sinjega Jadrana. Na morju je nastala huda vihra. Pretzušena admiralska ladja »Argo« je srečno prestala nevihte, Absirtova ladja pa je blizu Pule zadel ob črt in potopila sta se Absirtos in njegova mlada ženka. Še danes se imenuje otočje pri Puli po Absirtu, spomin na Urzeno pa se je ohranil v ljubljanski pripovedki o Urški, ki jo je vzel povodni mož.

Diadem, ki sem ga bil našel in ki naj bi diti čelo kraljične Medeje, je danes kras mest. muzeju na Ljubljanskem gradu ter si ga prihajajo pogledat premnogi tuji iz vseh delov sveta.

Lahko si mislite, kako tiho in nežno je moral goreti ta plamen, da je smel svetiti celih osem let, ne da bi ga bila gospa Adela količkaj opazila.

Iz Ruparjeve zveze z gospo Adelo je vzkliko troje otrok, deklica in dva dečka. Cija jim je posvečala mnogo svoje ljubezni, toliko, da so jo otroci imeli skoraj rajši nego mater, hkratu pa si je tudi sama zaželela postati mati vsaj enem Ruparjevemu otroku.

Kakor veste, je pristav še izza dijaških let bolehal na srcu. Poleg drugih pomislekov je zlasti ta okolnost uplivala nanj tako, da se je skraja upiral Cijini želji; toda človek, ki sanja, je kakor vosek, ki se topi: kamor mu usmeriš tok in kakršno obliko mu izbereš, v tako se ti vda. Kakor hitro je Cija Ruparju zaupala, da sluti uresnitvenje svojih želja, se je podrl v njem tisto malo ravnovesja, kar ga je bil ohranil dotlej. Bilo je, kakor bi kdo nenadno pokljal mesečnega, ko se v sanjah plazil po najbolj nevarnih stezah. Sicer mu je Cija iz samega početka objubljala, da ne bo nikdar nihče izvedel iz njenih ust, kdo je otrokov oče, ako ugodi njeni želji, in da tudi ne bo nikdar nič terjala od njega; a vse to le ni moglo umiriti

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Letala prevažajo zlato

V Parizu nakladajo zlato pošiljke za London, ki je v zadnjem času nakupil znatne množine zlatih zalog v Franciji

Suše Benetke

Te dni je Benečane presenetil nenavaden naravni pojav, ki bo ostal gotovo trajno sabelžen v analih beneške vremenoslovne opazovalnice. V zgodnjih popoldanskih urah je začelo morje močno upadati in je v kanalih padlo tako nizko, da je bilo naposled 1.12 m pod običajno morsk gladino. Mnogo ladij, ladjic, motorik in čolnov je obtičalo v blatu na dnu. Pojav pa ni trajal dolgo. Proti večeru se je začela voda zopet dvigati in tedaj je promet v beneških kanalih nanovo oživel.

Vožnaski proces na Finskem

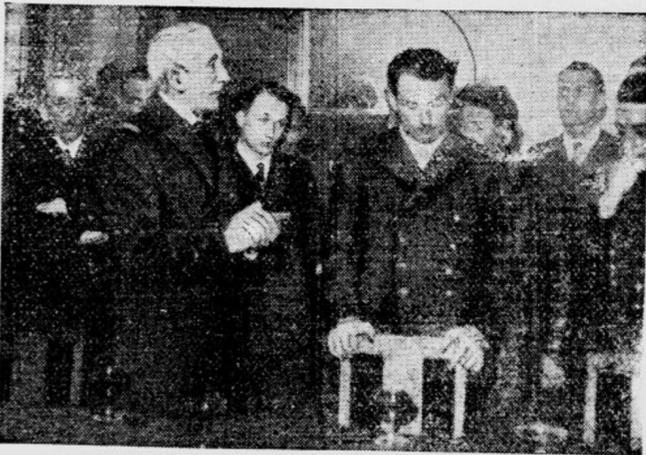
Pred časom so razkrili na Finskem veliko vožnasko družbo. Policija je tedaj aretirala mnogo oseb, ki so v ponedeljek prišle pred sodišče. Državni tožilec je pozval na odgovor 28 obtožencev. Proces se je začel v prostorih sodne palače v Abu. Javnost se za obravnavo močno zanima. Obtožence krivijo, da so zastupili podpolkovnika Aspunda, pri katerem so našli ob rez-telesanju v truplu sledove arzenika in bakra. Proces bo trajal najbrže dalj časa.

Z motociklom skozi puščavo

Georg Lechner, raziskovalec iz Lipskega je nedavno kot prvi motociklist prevozil puščavo Sinaj. Na tvegano pot se je odpravil sam, kar mu ni bilo posebno težko, ker je že prej absolviral nekaj podobnih samotnih voženj po Severni in Južni Ameriki.

V Jeruzalemu so domačini Lechnerju odsvetovali drzen podvig. Dejali so mu, da bo med vožnjo umrl od žeje, ker mu bo težko iskati in najti skrite vodnjake v puščavi. Ne glede na to, se je Lechner podal na pot, katero pa je absolviral le zategadelj v radu, ker je vozil s svojimi vodji v kozji kočli. To ga je rešilo pogube in mu sedanjšnje pomagalo, srečno priti na cilj.

Po uspelem poletu „Južnega križa“

Admiral Mourget, mornariški poveljnik v Toulonu, čestita voditelju posadke letala »Crox du Sud« k srečno uspelemu poletu

v Radu viharja, ki ga je povzročila v njem notranja razdvojenost. Jaz sicer tega ne razumem prav do jedra, prijatelji, kar pa ves je oženjenih, utegnete imeti za take vihere globlji pogled.

Omenim naj torej le, da mi je prijatelj Rupar šele v tej stiski popolnoma odkril srce. Po svoji stari navadi sem ga skušal razvedriti z dovpti in smehom, toda Rado je bil gluh za moj trud. Lahko jo človek še tako zavozi, je dejal, dokler gre le za njegovo osebo, ni končno nič tako hudega. Ako trpi, trpi sam. Pri njem da je to čisto drugače. Razdejal je družino, uničil je bitje, ki ga ljubi v vdanostjo zveste živali in z angelsko-daritveno požrtvovalnostjo, poleg tega pa bo še pahnjeno na svet drugo, ki bo brez krivde, a vendar na milost in nemilost izročeno ljudem brez močne očetove roke. To, da so grozote, ki jih človek lahko občuti, a jih nikakor ne more povedati.

Po vsem tem sem občutil, da mu nimam kaj svetovati. Gledal sem rad življenje vedno z vedre plati, tu pa se mi je pokazala senca, zevajoča rana, ki zanj nisem poznal leka. Karkoli sem hotel reči, se mi je že v naprej zdelo nezmiselnost ali celo žaljivo. Tako sva se

tedaj z Ruparjem molče poslovila, potem pa še dolgo niti on niti jaz nisva omenjala tega razgovora. Čez čas šele, ko sem na vse to skoraj pozabil kot na nekaj, kar je rodila samo bolečina in preobčutljiva domišljija, srečam pristava na ulici. Bil pa je tak, da ga skoraj nisem spoznal.

Skrjala sva nekam tuje gledala drug drugega, kmalu pa je izginila razdalja. Zavila sva v samotno predmestno krmo, kjer mi začne Rado praviti, da ne bo več dolgo gledal sonca. Cija je že povila dete, hčerko, prav ljubkega in zdravega otroka. Nihče ne sluti ničesar in na Adelino željo se je Cija celo vrnila k njim, kakor hitro je okrevala. To da presega njegove moči. Žena ga sili k zdravniku. Bil je tudi res pri njem. Zdjaj mu zdravi srce, a kako naj ga zdravi, ko ne pozna prave bolezenske krali in ko tudi ni zdravila proti njej.

Ker sluti, da se mu bliža konec, je napisal oporočo. V njej prosi ženo in prve tri otroke, naj mu odpuste, kar je zakrivil, in naj ne zametujejo Cijine sirote. Ako ji že več ne bodo hoteli dati, naj ji privoščijo vsaj drobtin s svoje mize.

Priznati moram, da se med čitanjem

Nemci vračajo

Angležem bobne

Te dni so imeli v Aldershotu majhno svečanost posebne vrste. Vojaškim oddelkom drugega bataljona Gordon Highlanders je namreč vrnili sedem bobnov, ki so jih angleški vojaki ob premirju ostavili v Ostendu, kjer pa so jih Nemci pobesali in odnesli domov. V Nemčiji so jih gotovo uvrstili med vojne trofeje, a angleški general Hamilton jih je zahteval nazaj, ker so bili prevzeti proti pobotnic.

Svečanost vrnitve bobnov je bila svojevrstna. Najprej so nemški mornarji nosili bobne na suho, kjer so jih prevzeli angleški vojaki v paradi. General Hamilton je imel pri tem nagovor, v katerem je obrazložil zgodovino bobnov. Na koncu je predal vojakom Hindenburgovo pismo, v katerem pravi predsednik nemške republike, da ga kot starega vojaka veseli, da more vrniti bobne tistim, ki so njih pravi lastniki.

K novi francoski vladi

General Denair, minister za letalstvo

Finale teniških tekem v Franciji

Finalista Merlin in Feret po svojem matchu v Sporting-klubu, kjer je zmagal Merlin

Greta Garbo v samoti

Kakor poročajo iz Hollywooda, se muči Greta Garbo trenutno v nekem odjudnem kalifornijskem kraju. Vzdržuje se tudi govorica, da je filmska zvezdnica zapustila Hollywood v spremstvu režiserja Mamouliana, kateremu je baje postala žena. Prvakinja filma seveda vse te vesti zanikuje in venomer trdi, da se je umaknila svetu izpred oči samo zaradi ljubelega miru, ki ga ne naše v civilizaciji.

te svojevrstne oporoke nisem mogel ubraniti smeha.

»Kaj pa,« me premaga porednost, »kako žena najde to oporočo pred tvojo smrtjo?«

»Sem že mislil na to in te prosim, da jo dotlej hraniš ti.«

Shranil sem tedaj zanimivo oporočo in sem se marsikdaj res iz srca nasmejal, ko sem si v mislih risal vse tragi-komične položaje, ki bi se lahko izcimili, ako bi listina kakorkoli zašla v nepoklicane roke.

Čez čas se nas je namenila večja družba, da napravimo majhen izlet v okolico. Saj si bil tudi ti poleg, Jerič. Se spominjaš, kajne! Kakor veš, smo se imenitno zabavali in zlasti Rupar je bil izredno duhovit in dovpten. Tudi gospa Adela je bila ves tisti dan nenavadno dobre volje.

Proti svoji navadi pa je Rado čez me-ro pil in se ga je vino močno prijel. Še pred odhodom iz mesta mi je bil naročil, naj vzamem tudi njegovo oporočo »na zrak«. Ker so potem ves čas duhoviti domisleki in ostrice kar žuboreli iz njega, sem bil uverjen, da bo na kakršenkoli način, vsekakor pa čisto izvirno in po svoje presekjal mučni voz, v kakršnega se je zaprtjal. V tem me je še

Christi pred zvezdnicam

Enajst lepih Newyorčank se je pred kratkim odpeljalo k lepotnim tekam v Hollywood, kjer bodo teknovala z nevarnimi nasproticami, ki so po poklicu filmske dive

Iz akvaristove torbe Akvaristovstvo in stara Ljubljana

Stara, predpotresna Ljubljana je bila za one, ki so se zanimali za vodožitje, pravcaraj, kajti vse, kar so potrebovali, je bilo v Ljubljani, ki je široka in mestoma zelo globoka, tekla tedaj še nemoteno skozi mesto. Na globljih mestih in ob stebrih lesenih mostov so stale ribe vseh velikosti, a prihajale so brez ovir iz Posavja skozi mesto v gornjo Ljubljano in obratno. Ker ni bilo nikjer zatvornic, je bilo v Ljubljani vedno dovolj vode, zaradi česar so se razbohotile na dnu razne rastline. Pod mostovi so bila zgodna drstišča, kanali so pa skrbeli za obilno prehrano.

Največja živahnost se je razvijala na ravnem delu privoznih ramp, ki so omogočale tudi vozilom pristop k Ljubljani, da so natovorili blago, ki so ga čolnarji iztovorili. Tam so se zbirale tudi perice, sluzkinje in ženske siromašnejših slojev, ki so prale in klepetale. Prišli so otroci, dečki in deklice, ki so veselo gazili po Ljubljani, pri čemer se je gotovo vsakomur prej ali slej zarila kaka črepinja, zebelj ali kaj silčnega v nogo. Bolj odrasli fantje so pa lovili s primitivnimi trniki srebrno bleščeče se belice in kapeljne, ki so jih nabadali na vilice. Drugi otroci spet so se zabavali z žabicami; metali so namreč tanke ploščate kamne in opeko tako spretno, da so odskakovali po večkrat od vodne gladine. Mnoge take žabice so slučajno prilettele peročim ženskam v korita ali pa na gola meča, zaradi česar se je potem njihova zgovornost navadno razlegala daleč naokrog. Da ni manjkalo gosi, rac, psov, kokoši in tu in tam kakega pujska, ni potrebno posebej naglašati, kajti tedaj so bile tudi take živalce zelo svobodne.

Najmirnejši med vsemi navzočimi so bili majhni akvaristi, ki so ali z rokami ali s sitasto preluknjanimi zajemalkami, ali s klobukom ali s katerim drugim bolj ali manj pripravnim predmetom lovili ribice za domače akvarije, ki niso bili navadno nič drugega kakor stekla za kumare. Nekega lepega popolneva sem se tudi jaz odločil za akvariranje pri rampi, ki je bila na Sv. Jakoba nabrežju. Stojel mirno v vodi sem držal roki v obliki zajemalke, in ker je bilo dovolj zaroda, je začelo nekaj ribic v votlino rok, odtod pa v pripravljeno kozarec. Vesel, da sem dobil nadomestilo za klena, ki nam je pred nekaj dnevi skočil iz posede, stopim na kopno in obstojim za trenutek na posevni plošči kanala. Na svojo nesrečo sem se zagledal v ribice, ki so stale pred izlivom kanala. Počepnil sem, pa mi je spodrsnilo na polzskem kamnu, da sem padel v vodo in izgubil kozarec z ribicami. Izkobacal sem se iz mokrote in stekel v Florijansko ulico. Vsi ti dogodki so se odigrali s precejšnjo naglico. Spominim se še na smeh, ki sem ga izžval in ki se je meni, šestletnemu dečku, zdel silno neumesten in neokusen. Odslej sem si vedno izbiral samotna mesta za akvariranje.

Zelo pripravne za akvariranje so bile Prule, kjer so bile na izlivnih delih jarkov vedno velike jate ribic. Na Prulah, ki so bile tedaj samo velika trata, je bil tudi neki globlji jarek, ki ga je Ljubljana dvakrat na leto napolnila, a kjer si našel skoroda vse vodne živalce in rastline, zlasti pa lepe pupke.

Polja za tobačno tovarno proti Rožni dolini in Viču so bila brez hiš in razorana od manjših jarkov in potokov. Tudi rakovniški bajerji, jarki ob Galjevi in Barje, ki je bilo v osmem desetletju preteklega veka še zelo vlažno in pomladni in jeseni vedno poplavljeni, so navajali zlasti mladino na akvariranje.

Ker ni bilo mogoče najti nikakega sledu za oporočo, je začel mučiti pristava iz dneva v dan hušji strah, da jo najde kdorkoli in jo v dobri veri odda na pošto; kajti na listini je bil napisan popolnoma točen Radov naslov. Tako bi se lahko dogodilo, da bi žena brez njegove vednosti dobila v roke pristavovo najtoplejšo izpoved.

Nekaj dni je oklevljal in čakal, nazadnje pa se je le odločil, da pride rajši sam z moško besedo na dan, preden bi se imel vdati tolilemu ponizanju.

»Danes popoldne ji vse lepo povem, pa naj se zgodi karkoli,« mi je dejal. »Drevi potem na svidenje.« Pri ovinku, bomo z dobrim požirkom poplaknili vse hudo.«

V tečajih časih ni bilo nogometa in drugih zabav, zaradi česar si je skoroda vsakdo izbral kako prirodoslovno panogo, kateri se je posvetil. Tako so nastali hroščarji, metuljarji, poljarji, botaniki, akvaristi in drugi.

Danes ni več takega zanimanja za prirodo. Naša dolžnost je, vzbujati zanimanje mladine za prirodo in njene lepote. Zlasti vodožitje je sprito svojega pestrega živalstva in rastlinstva zanimivo.

Razporeka najmlajšega francoskega para

Trinajstletna Adrienne Delamarre se je po rojstvu zdravega dečka dala ločiti od svojega sedemnajstletnega moža

Vezava ali vsebina?

V pariških literarnih krogih čakajo z nepetostjo izida procesa, ki ga je pisatelj Jean Ajabert napisal založništvu svojega zadnjega romana »Deset let v Malmaitonu«.

Roman namreč ne gre nič kaj v denar, krivdo pa pripisuje avtor Flammarionovi založbi, ki je izdala knjigo v grdih platnicah — vsaj on trdi, ga so grde — ne da bi mu jih prej pokazala. »Rajši bi še čakal z izdajo, nego da bi se zadovoljil s takšno neokusnostjo,« pravi Ajabert in zahteva od založbe 50.000 frankov odškodnine.

Sodniki bodo imeli težko nalogo, da ugotovijo, ali so res platnice krive slabše prodaje — ali pa morda vsebina romana.

Tistega večera se itak spominjate, prijatelji. Jaz sem se malo zakasnil, ko sem prišel, vas pa je bilo vprav za Kristusovo zadnjo večerjo. Bilo mi je že na jeziku, da bi Ruparja podražil s to pripomnjo, a sem obmolčal, ker se mi je zdel preveč izmučen in blede.

Polagoma mi je dokaj mirno zaupal, da je bilo doma sicer nekaj nevihte in rose, vendar ljudska ne tistega viharja, ki se ga je bil sam nadejal.

Kar je bilo potem, vam je znano. Tisto noč je Ruparja zadela kap.

»Kaj pa Adela?« je hotel vedeti sočinitator Jerič, ko je avskultant Bravin obmolknil.

»Izkazala se je kljub vsem udarcem kot zelo preudarna in močna ženska. Ko sem prišel kprobit in izrazit sožalje, me je obzirno vprašala, če poznam skrivnost rajnega Rada. Nato sva čisto mirno in stvarno govorila o vsem. Rekla je, da se je s Cijo že sporazumela. Dekle ostane v družini, hčerko pa bo gospa Adela pohčerkila. Da tako pride do očetovega imena in pravice. — Spričo tega se pač ne smete čuditi, ko je Cija ob Ruparjevem pogrebu tako jokala. Bog ve, kako lepa je ostala pokojnikova slika v njeni duši!«

Romantika severa

Pred nekaj leti sem se seznanil z nekimi blaženjem na osamljenem otoku sredi oceana. Z jekleno najnostjo je bil prikovan na svoj radioapar in le pike in črte so ga se vezale z ostalim svetom. Tudi njegove misli so bile le pike in črte. Njegov realni svet je bil čudovito ozek, svet njegovih sanj pa neizmerno.

Hiša, v kateri je živel, delal in sanjari, je stala na steni, ki se je dvigala naravnost iz morskoga dna. Več tisočletij je že minilo, odkar se je dvignila nad morskogladino. Od takrat pa do danes so vekovi zravnavali mračni granit in vetrovi dveh oceanov so veli okrog njega in merili svoje moči ob njegovi steni.

Poleti in pozimi, od pomladi do jeseni, so valovi tam mirno nosili ogromne ledene gore; poleti je imel led rdečkasto-mračne pege; počasi se je topil in videti je bil prozoren kot kristal.

Otok je ležal na križišču, na morski liniji, ki je bila velika, po kateri pa je bilo kaj malo plovbe. Štiri mesece v letu je ležal otok zavrt v temno polarno noč, štiri mesece v letu ga je obevalo večno polarno solnce. Blaznež, ki je živel na steni, ni imel nobenega koledarja. Še več; niti znašel se ne bi, ko bi bilo treba trgati koledarske lističe. Vsako nedeljo je radio-postaja v Oslu navadno prenašala škofovo pridigo. Škof je govoril o ljubezni do bližnjega, o razdiralnem učinkovanju boljševeškega strupa, o pravičnem plačilu, ki čaka vsakega smrtnika na onem svetu. Ob takih prilikah je samotar napravil na ovrtniku zaavezo: to je bil znak, da je bil spet en teden mimo.

Tega človeka sem spoznal v dvajsetem mesecu njegove osamljenosti. Še štiri mesece in njegova pogodba ni potekla, pogodba, ki ga je priklovala na morskost pustinja, štiri mesece do vrnitve v življenje. On pa je dejal, da bo šel na kopno samo zato, da podaljša svojo pogodbo. Dvajset mesecev samote je pritisnilo na tega človeka pečat brezumja in oddvojenosti od sveta.

On, norveški malomeščan, ki ga je zahrbtna poteza udelevala v te nenavadne razmere, ni niti malo spominjal na legendarne podobe osvajačev Arktike. Bil je mračen, brezumno žalosten, neutešljivo potr. Za svoje delo je prvo leto dobival po štiri sto kron na mesec, ki jih je država na njegov račun redno vlagala v neko banko. Prav toliko je dobil njegov prijatelj. Vendar pa je njegov prijatelj nekega lepega arktičnega jensenskega dne čisto nenadoma skočil z vrha ledu v morskobredno, ne da bi bil prej vsaj malce pokazal, da se je odločil za tak korak. Njegovega trupla ni nihče pokopal, kdo ve, kam ga je odnesel neizprosni zalivski tok; morda v ledeno puščavo Severnega tečaja; sicer pa zalivski tok večidel vohče še ni raziskal.

Da bi pripeljala nadomestilo, bi morala država poslati poseben parnik. Država je predlagala radiotelegrafistu, naj ostane nekaj mesecev sam, dokler ne bo parnik, ki opravlja zamenjavo po arktičnih radiopostajah, prispel do osamljenih čeri sredi oceana. Radiotelegrafist je na to odgovoril, da je za dvojno plačo pripravljeno ostati vse leto sam. Bilo mu je vse eno, kje bo živel, na samotno se je bil že navadil.

Mnogobavne ledene plasti so se igrale na vodnih valovih, ko se je naša ladja bližala granitnemu bloku, ki je štrlel iz vode. Nebo v arktični zori je bilo nežno in rožnato kakor flamingovo perje. Ogromna rdeča solnčna krogla se je počasi kotlila preko praznega obzorja.

Z največjim nemirrom sem pričakoval srečanja s človekom, ki je dvajset mesecev prebil na osamljeni steni. Guverner Spitzbergov mi je njegovo zgodbo v kratkih besedah razložil po radiu. Mislil sem, da mi bo ta človek pomagal najti tiste skrivne privlačne sile, ki ujamejo v svoje mreže vsakogar, ki je le enkrat stopil preko mej Arktike. Samotni radiotelegrafist je iz dneva v dan opravljal delo velikega gospodarskega in kulturnega pomena. Zavestno je služil interesom, ki so nad državami, bil je posredovalec med radiotelegrami, ki so jih pošiljali od hemisfere do hemisfere, pomagal je pri sestavljanju vremenskih prognoz za vso zemeljsko oblo, služil je tucatom in stotinam observatorijev, ribiških ladij in prekoceanejskih parnikov. Z vrha svoje radio-postaje je ta človek zapovedoval celemu svetu pik in črt, iz katerih so se kasneje izločile realne dobrine: — poljedelstvo, ribištvo, plovba, trgovina in industrija, kapitalizem.

Srečanje s tem človekom mi ni povedalo nič. Ta človek je bil izključno le sestavi del svojega radio-aparata. Ni imel niti ene misli, nobenega življenjskega smotra, nobene perspektive. Ničesar mu ni bilo žal in po ničemer ni hrepenel. O politiki ni imel pojma. Nič ni vedel, kaj naj napravi s seboj, ko mu bo potekla pogodba in ko ne bo več potreben. O tem, da sta Nobilova zračna ladja in veliki Amundsen brez sledu izginila, je njegov spomin obdržal le signale, s katerimi sta obe zamrzli radiopostaji klicali na pomoč, in kakih tucat signalov tistih postaj, ki so sodelovale pri iskanju.

Ta človek ni bil osvajač Arktike, marveč njena žrtve.

Za osvajatev Arktike se je sovjetska javnost pričela zanimati šele tisto leto, ko se je zračna ladja generala Nobila razbila ob neki steni v ledeni puščavi severno od Spitzbergov. Pred tistim časom so mnogi izmed nas imeli le nejasno predstavo o Arktiki, čeprav so sovjeti na daljnem Severu napravili že precej koristnega in naprednega. Ko pa se je italijanska zračna ladja ponesrečila in

ko so že mislili, da je ne bo moči najti, tedaj se je osvajanje Arktike, otvoritev sovjetskega Severa, nenadoma pojavilo ovenčano s slavo prave romantike. Še neka druga, nenavadno važna okolnost je k temu pripomogla: problemi Arktike, so prvokrat postali politični problemi. Šestnajst fašistov, lačnih in zmrzjenih, se je borilo s smrtjo v daljnjih hladnih predelih, odsekanih od sveta, sovjetski letalci so jim poleteli na pomoč in ves takozvani »kulturni svet« je moral hvalliti ruski heroizem.

Toda akcija za reševanje italijanske zračne ladje je imela tudi svoje temne strani. Cel kompleks ruskih problemov Severa se še zdaj mnogim zdi le kot plezanje z ene ledene gore na drugo, kot lov na bele medvede in morske pse, kot spanje v kožuhočinasti vreči pod milim nebom.

Ni dvoma, da osvajanje Arktike zahteva veliko hrabrost, samopotržnost, odklanjanje ugodja, v izvestni meri pa tudi pripravljenost, postaviti življenje na kocko. Prava, resnična romantika Severa je dosti bogatejša po vsebini in divnejša po barvah.

Sever ni samo neizmerna ledena puščava, mrtva tundra, večna ledena skorja, pod katero leže ostanke višje civilizacije. Sever je svet z živimi ljudmi in ogromnimi gospodarskimi in kulturnimi problemi, orjaško ozemlje, na katerem bi našlo prostora več kontinentov Evropeine velikosti. In kar je glavno: poleg medvedov in polarnih rib žive na Severu tudi ljudje.

Ti ljudje so bili prej najsiromašnejši, najbolj tlačeni in zatirani del prebivalstva. S svojim načinom življenja se mnogi od njih jedva ločijo od živali svoje okolice. Današnja civilizacija se jih je samo v toliko dotaknila, v kolikor je bilo potrebno, da iz naravnega bogastva Severa in njegovega prebivalstva izvleče kolikor moči večji profit. In vendar ljudje Severa hrepenijo po kulturi, ki jim edina lahko pomaga, da raztrgajo okove dolgotrajnega suženjstva. Ni letos prvo leto, ko ljudje z ruskega Severa prirejajo fantastična potovanja na saneh, ki jih vlečejo psi ali severni jeleni, na parnikih in železnih, samo da bi sedli v klopi sovjetskih visokih šol. Čeprav svetloba Rusije ni takoj prodrla v najoddaljenejšo obsejme pokrajine ogromne državne zveze, je vendar v mnogočem izvršila elementarno preoblikovanje v večnih ledenih krajih, v tundrah.

Ruski Sever skriva v sebi neizčrpna bogastva. Še nepreračunani gozdni masivi, bogate zaloge koristnih rudnin, reke in zalivi z ogromnimi količinami rib in živali, tundre, po katerih se pasejo neštivilni jeleni, kožuharice — vse to bo nekoč igralo ogromno vlogo v gospodarstvu Rusije.

Pred junake Jacka Londona niso nikoli stopali tako raznovrstni, prelepi in romantični problemi. Pesnikom, ki so popisovali Sever, je bil domačin v najboljšem primeru zvest pomočnik belega moža, tovariš pri njegovih najraznovrstnejših pustolovčinah. V opisih junajških podvigov surovih kolonizatorjev je igral domačin izključno le postransko vlogo, njegova osebnost je bila zavita v temo. To kajpak ni nič čudnega. Ekspanzija na Sever, prodiranje civilizacije v tundro, v ledene kraje, je imelo za posledico izumiranje domačega prebivalstva.

Narodi ruskega Severa danes niso izročeni na milost in nemilost izumiranja; narobe, odprte so jim vse poti za utrjevanje in obnovo njihove življenjske baze. Težišče gospodarskega razvoja Severa in dviganje njegovega neizčrpnega naravnega bogastva leži v problemih kulturne preobrazbe. Kulturni nivo prebivalstva Severa se mora naglo dvigniti do tiste višine, na kateri bo kos nalogam, ki zdaj rasejo pred njim.

Še se spominjam dneva, ko se je prvi ruski aeroplan spustil v daljnem Jakutsku. Bilo je poleti, vendar pa polarna noč še ni izginila. Tam na Vzhodu je migljala zeleni steber severne luči.

Bilo je kakor v pravljici, nenavadno in svečano. Človeška množica na aerodromu, pokritem s snegom, ni vedela, kaj naj dela, kako naj svoje brezmejno veselje kar najlepše izrazi.

Do oči zaviti v kožuhočino so ljudje božali srebrno se blesteča hladna, aluminijasta krila aeroplana. Nomadi, ki so se slučajno mudili v Jakutsku, so okrog kovinaste ptice priridili svojo divjo igro. Ljudje so se objemali, se smejali in jokali od veselja. Tega prizora ni pozabil nihče od tistih, ki so ga doživeli in s čuvstvom dojeli.

Prvega ruskega letalca, ki je sprejel borbo z jakutskim mrzom 60 stopinj, ni več med živimi. Nekoliko let kasneje je umrl, izvršujoč svojo letalsko dolžnost, toda spomin nanj bo ostal živ na ruskem Severu in že zdel njegovega herojskega življenja je našel zadnja leta mnogo posnemovalcev. Vso zimo je Jakutsk zares odrezan od velike sibirske prometne žile, od kulture. Kaka dva meseca traja vratolomna avanturistična vožnja na saneh s psi od Jakutska do Irkutka, in vsak te vožnje ne more zdržati. Aeroplan napravi to pot v dveh dneh in pol.

Dostikrat sem se srečal z junaki Severa — z radiotelegrafisti in letalci, z zdravniki in učitelji, s tistimi čudovitimi ljudmi, od katerih vsak na svojem področju služi veliki stvari izgradnje na daljnem Severu. In vsakokrat sem se

moral spomniti na samotnega blaženca na steni med dvema morjema.

Moralna okolnost, ki ga je prevzela, je kaj razumljiva. Kot žrtve neizprosne gospodarske muje se je sam izgubil — za tuje materialne dobrine. Ko je prišel v Arktiko, ni imel niti nadi, niti idealov, romantike Severa same pa je človek kmalu sit.

Ruski osvajač Severa so skovani iz jekla. V ledene planjave nosijo svoje znamenje. Ruski možje ne odhajajo na Sever kot piratje in konkvistadorji, ne kot avanturisti. Iz domačinov, nasproti

katerim je »kulturni človek« kazal samo grabeljivost in brutalnost, delajo tvorce novega življenja in skupaj z njimi stopajo v boj z elementi.

Romantika Severa je danes neločljivo vezana z romantiko naše izredne dobe; to je romantika ustvarjanja, romantična izredno pospešenega tempa, kakršnega zgodovina do sedaj še ni poznala, romantika gradnje nove družbe, ki prihaja na mesto stare družbe zatiranja, lova za profitom, eksploatacije in brezizhodne bede.

A. Garri.

IZ ARHITEKTURE

Trgovske izložbe

Ne moremo si prav predstavljati prodajnega prostora, ki ne bi imel vsaj enega malega izložbenega okna. V tem razstavlja trgovec izbor svojega blaga, da opozori nanj mimoideče občinstvo, da ga z njim seznanji, da zainteresira poednca in ga dovede v trgovino kot kupca. Izložbeno okno je v pravem pomenu besede posredovalec med trgovcem in kupcem, ki skuša razstavljeno blago prikazati v najpričnejši obliki, v vseh 100% svojih dobrih lastnostih.

To je namen vsake izložbe in v interesu vsakega trgovca je, da se poslužuje te vrste reklame v najizdatnejši meri. Skrbeti pa mora, da ima na pravem mestu tudi resnično uporabljivo izložbo. Nepraktično in nelepo zasnovane izložbe onemogočajo efektivno razstavljanje blaga in taka izložba ne more biti dorasla današnjemu ostrmu konkurenčnemu boju.

Če premetimo različne lege izložb, moramo najprej ugotoviti dva ekstrema: izložbo v tih, stranski, od prometa malo ošinijeni ulici in izložbo ob zelo prometni žili v središču mesta. Oba primera imata enak nedostatek, prvi ima malo gledalcev, ker po ulici sploh ne pohaja mnogo občinstva; drugi pa ravno tako ne, ker se občinstvo zaradi velikega prometa pred izložbo ne more ustavljati in motriti razstavljenega blaga.

V obeh primerih je treba od pomoči, če trgovec hoče, da vrši njegova izložba dobro dano delo. V prvem primeru, v stranski ulici, bo pač potrebno z lepo, elegantno obliko izložbe, osobito pa v večernih urah, ko imajo ljudje še nekam največ časa, posvetiti se ogledovanju izložb, z učinkovito svetlobno reklamo privabiti vse pasante ulice v svoje območje. To gotovo ni lahka naloga, ker je treba računati z mentaliteto našega človeka, in arhitekt bo moral z naporom vseh svojih sil iznajti nekaj, kar bo očaralo siehernega mimoidečega.

Težavnejša je rešitev izložbe v zelo prometni ulici. Tu ni prostora, da bi se pred izložbo ustavljali ljudje, gneča je za postajanje vedno nekaj neugodnega, hršč in trušč avtomobilskega in tramvajskega prometa motita gledalca in tako gredo ti rajši mimo. Tudi pot, ki jo morebitni gledalec ob vrsti izložb ubira, ga ne vodi v trgovino, ker je smer njegove poti premočrtna, ki premosti navadno tudi ozek vhod trgovine.

Problem se je skušal rešiti na več načinih, ki imajo vsi eno in isto temeljno potozo — gledalca odmakniti od ceste, da lahko v zavetju in v vsem miru ogleda zanimajočo ga izložbo.

Ena teh rešitev so takozvane pasaze, ki skušajo po kratki poti vozati dve prometni žili in privabiti občinstvo s tem, da si na svojem potu skrajša razdaljo. Umestno so pa seveda le tam, kjer svojo nalogo kot bližnjice tudi v polni meri vršijo; sicer pa predstavljajo le dolgo vežo, na obeh krajih odprto in izpostavljeno stalnemu prepihu. Tu hodijo potem le oni, ki imajo v eni odnottih trgovin opravka, za te so pa izložbe že vse bolj postranskega pomena. Da bi pa mogle izložbe pasaze izžarevati svojo magično moč na občinstvo, hiteče po prometni ulici, je iluzorno, ker so te zaradi dolžine pasaz vse preveč odmaknjene od torišča prometa.

Mnogo na boljšem so kratke pasaze, prehodi, ki režejo ogal hiše na prometnem križišču, ki tečejo takorekto skozi trgovino ali izložbo in se nahajajo v popolnem območju le ene ali dveh trgovin. Kajti ustje pasaze je važno, to mora učinkovati in pritegniti, zato more tako presekana trgovina računati, da ujame vsak njen prehodnik — in teh je v takem primeru zelo veliko — vsaj del njenih obojestranskih izložb.

Vsako prihajamo vedno bliže problemu izložbe ob prometni žili. Delno, da se izrabi obstoječa, ničemu služuća veža, ter nekako podzavestno slutč, izkoristiti za mimoideče ugodni mir, so nekateri trgovci organizirali svoje veže kot izložbene prostore. Sicer nudijo tako veže občinstvu — če treba — nekaj oddiha in strehe, so pa sicer slepe ulice, zagate, ki služijo le za prehod stanovalcem hiše, nima pa s trgovino, katere blago razstavljajo, nikake zveze. Gotovo je to zgrešeno stvarjena naloga, take izložbe ne morejo nuditi zaželjenega propagandnega uspeha.

Resnično živo so le izložbe, ki zgrabijo enako lovilkam polipa trop pasantov iz vrveže prometne žile, ga priklenjejo zaradi svoje ugodne razporeditve med svoje steklene stene, ga tam zadržé, mu razkažejo vse svoje bogastvo in ga očaranelega vseh lepote in dobro razstavljenega blaga privedejo do vrat trgovine kot voljnega kupca. Če pri majhni trgovini le taka razporeditev izložb z nekoliko malo odprto predvežo, ki je vsa obdana samih izložbenih oken, ali bolje rečeno, vse ena sama velika izložba, skozi katero vodi pot v trgovino, mogoča, skozi katero vodi pot v trgovino ljubo žrtvovati nekaj sicer trgovini na-

menjenega prostora. Toda trgovini ni treba, da je posebno velika, prostora mora imeti za udoben sprejem trenutno se nahajajočih kupcev, ni pa treba, da bi bila obenem še skladišče skritega blaga, katero naj trgovec rajši pokaže v prostranih »otobah, da najde tam prej svojega kupca.

Čim večja je trgovina, tem lažje in ugodnejše je mogoča rešitev dobrih izložb, da so organsko povezane z vhomom in s tem s trgovino. Ustvaritev celih predvežij, od ulice ločenih z velikimi, kubičnimi vitrinami, nekake polzaprete pasaze, obdane od samih izložb, morejo nuditi vse prednosti velikomestne, učinkovite reklame. Tod najdemo mimoideči kolikor toliko nemoteno zatiše za kratek pominek, dobijo streho ob hipnem dežju, ugodno postojanko, če morajo nekaj minut čakati — in slični razlogi, katerih v vsakdanjem življenju ne manjka, dajejo temeljito možnost, da si ljudje ogledajo obdajajoče jih izložbe in se seznanijo z blagom in trgovino. Tudi v teh primerih je nujno potrebno žrtvovati del trgovine za izložbeni prostor.

Ta mora biti nešteditljivo opremljen, ta po možnosti iz gradiva, ki je toplejše nego asfalt, podstavek izložb naj bo čisto nizek, po možnosti iz leščene kamna. Vse stene, tako izložbe kakor vhodna vrata v trgovino, so zasteklene in obdane z varovalnimi palčami, neobhodno potrebne konstrukcijske stojke naj bodo iz svetle kovine in če le gre, naj ne stoji na robovih vitrin, upognjene šipe so prometu prikladnejše in učinkujejo vse bolj elegantno. Strop naj bo iz opalnega stekla s skrito razsvetljavo.

Razsvetljava izložb pa ne sme biti nikdar vidna, vedno jo je treba namestiti tako, da ne sije gledalcem v oči. Biti mora močna in mnogobrojna, da je blago od vseh strani osvetljeno, da se koplje v prešerni luči, od nikoder prihajajoči. Za posebne prilike in posebno prirejene izložbe se uporabi lahko tudi tako imenovana efektna razsvetljava, ki prihaja z ene ali dveh strani in išče svoj učinek ravno v močnih nasprotjih med osvetljenimi in temnimi ploskvami, torej v harmonični igri svetlobe in sence.

V vseh navedenih primerih sem poudarjal, da morajo biti izložbe kolikor mogoče velike, da se blago — tudi če so vzorci večji — lahko smiselno in z umetniško koncepcijo razstavi. Izložbe ne smejo biti nikdar natrane, kar napravi za trgovino neugoden vtis, na gledalca pa učinkuje utrudljivo. Ako ima trgovina namen razstaviti manjše vzorce, si lahko z zavesami ali sličnim pomaga, da si razstavni prostor izložbe na zanimiv način zmanjša, ne da bi bila videti taka izložba prazna.

Tu ne smemo pozabiti še tako zvanih propagandnih izložb, ki se kot vzdane omare, prosto stoječe vitrine ali pa tudi kot resnične izložbe nameščajo po prostorih, kjer se zbira mnogo občinstva; predvsem v čakalnicah kinematografov, v čakalnicah električne železnice, v vestibulih velikih kavarn, v hotelskih vežah in sličnih prostorih. Te morajo biti urejene, ker zastopajo trgovino v miniaturo, s vsemi refiniranimi pripomočki arhitekture, plemeniti in vendar razkošno, bizarno osvetljene, sicer zgreše svoj namen. Dobro zasnovane pa vrše odlično nalogo, ker ima v takih prostorih mudeča se publika več časa in ugodnejši okoliš nego na ulici, da temeljito premetri vse razstavljeno blago.

Važen činitelj moderne izložbe je svetlobna reklama, ki naj doleče, kakor sem že poprej navedel, opozarja že z velike razdalje na trgovino. Osobito v večernih urah, ko ljudje zapuščajo delo, imajo čas, da si go izložbah ogledajo vse, česar bi radi imeli. Tedaj vrši svetlobna reklama svoje odlično delo. Visoko nad valom množice, nad svetlim pasom zaporednih trgovskih izložb, močno se odražajoč od temnega ozadja, je vsakomur takoj vidna.

V glavnem sta se izoblikovala dva načina svetlobne reklame, omarični sistem belomotnih prosolnih napisnih ploskev z napisanimi ali predstojajočimi kovinskimi črkami; ki so tudi čez dan dobro čitljive, ter tako imenovani sistem Neonovih cevi, ki daje žareče črke na temnem ozadju. Prvi način je v nabavi cenejši, porabi pa precej toka, ker mora biti osvetljen z gosto postavljenimi žarnicami, sicer je učinek nezadosten. Drugi način zahteva sorazmerno visoke nabavne stroške, je pa v pogonu z visoko frekvenčnim tokom zelo poceni.

Prvi način je mirnejšega utisa, zato prav posebno uporabljiv tik nad izložbami — mora pa biti velikih dimenzij, sicer se izgubi v množici luči. Neonove cevi so ustvarjene za višino, ker so močne in prečunane predvsem na učinek z velike razdalje. Barva svetlobnih reklam je sicer stvar okusa, toda izkušnja uči, da se na belih ploskvah posebno učinkovito odražajo rdeče črke, dočim so Neonove cevi modre barve posebno v višinah edinstveno učinkovite.

Svetlobna reklama ne vrši le agitacije za svoje trgovine. Prav posebne važnosti

je za tujski promet; mesto z mnogimi posredniki, po možnosti mehanično delujočimi svetlobnimi reklamami je tako za tuja kakor domačina v prav posebni meri privlačno. Zato bi naj bila iskrena briga vsake mestne uprave, svetlobno reklamo gojiti in podpirati in ji stavljanja na razpolago najcenejše mogoči električni tok. Kajti noč ima svojo moč in ljudje so kakor večje; magične luči jih mamijo in opajajo — in ravno v tem je iskati jedro privlačnosti velikih mest, ki so napravila iz noči dan in nam pokazala sodobno življenje očisto druge strani, kakor ga je vajen zastavljeni malomeščan.

Inž. Herman Hus.

Beograd za Ljubljano in Sarajevom najdražje mesto v državi

Beograd, 18. februarja.

O Sarajevu se je pač res vedno trdilo, da je najdražje mesto v naši državi. Navajala sta se potem za njim Subotica in Zagreb ter je šele po teh dveh prihajal na vrsto Beograd, pri čemer se je vedno trdilo, da je beograjski indeks le zato tako visok, ker so cene stanovanjem in poslovnim prostorom tako silno visoke, medtem ko so ostale življenjske potrebščine, zlasti pa živila, neprimerno cenejše kakor drugje. Ljubljana pa se je nekako izenačevala z Beogradom. Kolikor so bile cenejša stanovanja v Ljubljani, so bile dražje druge življenjske potrebščine. Zdjaj pa smo slišali in čitali, da v pogledu dragjine ni več Sarajevo na prvem mestu, pa tudi ne Subotica, Zagreb ali Beograd, temveč Ljubljana, kakor je povzeti iz izjavjanj podpredsednika beograjske občine Dobroslava Bogdanovića.

Podpredsednik Bogdanovič je nedavno predaval v beograjskem Rotarijskem klubu o socialnih razmerah v naši prestolnici. Poudarjal je, da ima na te razmere velikanski vpliv pritok prebivalstva s kmetov v mesto. Ta pritok prinaša prestolnici množice najubožnejših ljudi, ki iščejo v mestu zaščito, a ko ga ne dobijo, prihajajo v breme občinskim in drugim socialnim ustanovam. Po trditvi g. Bogdanovića je v Beogradu, ki šteje okoli četr milijona prebivalstva, okoli 115.000 gospodarsko slabih produktivnih prebivalcev, t. j. družinskih poglavarjev in članov, ki s svojim zaslužkom ali drugimi prejemki preživljajo družine in sebe ali samo sebe. Uradnikov in uslužbencev je 24.697, upokojeincev 5302, obrtnikov 4903, kmetovalcev, malih krčmarjev in malih prometnih in drugačnih podjetnikov 2453, kvalificiranih delavcev 45.926, nekvalificiranih 7185, vajencev 4093, raznih poslov 9779. Gospodarsko močnejših pa je 10.968, in sicer industrijcev, trgovcev, podjetnikov 6182, pripadnikov svobodnih poklicev 2185, velikih rentnikov 2501.

Danes so razmere v Beogradu take, da se marsikateri bivši bogatin, marsikateri akademski izobraženec, bivši trgovec ali obrtnik preživlja v kuhinji za brezposelnca. Stvilno takih in ostalih brezposelnih rase od dne do dne.

Govorče o dragjini je g. Bogdanovič poudarjal, da živila še danes niso padla na normalne cene in je tako Beograd za Ljubljano in Sarajevom najdražje mesto v državi.

Stavbno gibanje je v Beogradu znatno padlo, čemur so glavni vzrok po odnosnih kartelah neprimerno zvišane cene cementu, betonskemu železju in steklu.

Občina bi morala biti, kakor je navedel predavatelj, med drugim, proizvajalka cenjenih živil, da bi z njihovo prodajo urenila tržne cene. Prav tako pa bi morala tudi posredovati v stanovanjskem vprašanju, ko so vendar še danes v Beogradu prav najmanjša stanovanja najdražja, ko se v njih plačuje kubični meter zraka povprečno po 10 (9,90) Din, medtem ko se plačuje v velikih komaj po 5,03 Din.

Mali oglasi

Telefon 2059

PREMOG

suha drva

POGAČNIK

Bohoričeva ul. št. 8

Grobve sadike

na štir plot (mojo) prodaja

go dogovorja Janez Gura,

Zaup. št. 44, pošta Beod.

4098

VATO

v tablah in za odejo.

Preden krijete svojo

potrebo, zahtevajte

moje vzorce in cenike

ARBEITER

Maribor 9905

Komfortno stanovanje

v središču mesta, v III. nadstropju, obstoječe iz 5 sob, poselske sobe, kopalnice in drugih pritoklin se odda 1. maja.

Naslov v ogl. odd. »Jutra«.

1878

Vsled preselitve trgovine

Velika odprodaja blaga po znatno znižanih cenah pri

Stanko Florjančič

Železnina

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 55

Gospodinjé, ne zamudite ugodne prilike!

Ali si že član „Vodnikove družbe“?